

İçindekiler

Düşünce

- 3 Li-derkenar: *Sonuçtan Sonra, Başlangıçtan Önce*
CHUCK FAROE

Kitap

- 5 Dünyada Niçin Kötülük Var? *Yaratılış 3:14-19'un bir yorumuyla*
KEN WIEST
- 12 Eyüp'ün Mesajı: *Bir Alıntı*
DAVID ATKINSON

Tarih

- 17 Osmanlı Devleti'nde Dini Azınlıklar
NURETTİN OĞUZ ALHAN

Hizmet

- 21 Önderlik ve Cinsel Günahlar
İHSAN ÖZBEK

Kaynak

- 26 İnerken Sevinmek: *Tedavi Edilemez Kanser ve Mesih'te Yaşamla Güreşi*
KEN WIEST
- 29 Türkçe Tanrıbilimsel Kütüphane İçin Gerekli Temel Yayınlar
J.M. DIENER VE KEN WIEST

Giriş

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. **e-manet**’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine iletebilirsiniz.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İzin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. **e**

Li-derkenar

Sonuçtan Sonra, Başlangıçtan Önce

■ *Chuck Faroe*

Kararlarımız sonuçlara gebedir. Sonuçlarsa bir takım yeni kararlar gerektirir. Bu günlerde verdiğimiz kararlara gelecekte bakılınca "tarihsel gelişmeler" olacaklar.

Tabii ki tek karar veren biz değiliz. Bütün dünyadaki insanlar sürekli olarak farklı farklı düzeylerde ve konularda her tür sonuç doğuran kararlar vermektedir. Böyle bir "nedensellik çorbası" içinde yaşadığımızı düşündükçe, dünya bize çatışan gündemlerden oluşan karmaşık bir yer gibi gelebilir. Kendi kararlarımızı da küçük ve önemsiz sayabiliriz.

Ama insanların kararlarının çok üstünde, bir başka karar veren var: "her şeyi kendi isteği doğrultusunda" düzenleyen Tanrımız (Ef. 1:11). Bu gerçek, bizim için, imanlı olarak, tarih anlayışımızın temelini oluşturur. Gözle görülen kaos, haksızlık ve amaçsızlığa rağmen, egemen olan Tanrı'nın bir tasarısı var. Bu kurtuluş tasarısı katkısız iyilik, doğruluk ve gerçek anlamdaki mutlulukla dolu yeni gökler ve yeni yeryüzüyle sonuçlanacaktır. Tanrımız tarihin "perde arkası"nda bu tasarısını yüce sadakati ve hikmetiyle sürdürmekte.

Tanrı katında hepimiz küçük insanlarız. Ama Tanrı bizi kendine benzer olarak yarattı. İsa Mesih kendini bizim için feda etti. O zaman küçük olabiliriz ama değersiz değiliz. Üstelik, bizim niyetlerimiz ve kararlarımız Tanrı'nın yüce isteğine bağlı olduklarında hiç de önemsiz değiller.

Bu yazının kalan kısmında Ezra adlı "küçük" bir insanın bir kararına değinmek istiyorum.

İsrail halkının asırlarca süren isyanı ve günahından sonra yargı, yıkım ve sürgün gelmişti. Ama Rab halkını sürgünde terbiye ettikten sonra topraklarına geri götürmek istediğinde, tarihi kendi vaatlerini yerine getirecek şekilde yönlendirdiğini görmekteyiz: "*Pers Kralı Koreş'in krallığının birinci yılında RAB, Yeremya aracılığıyla bildirdiği sözünü yerine getirmek amacıyla, Pers Kralı Koreş'i harekete geçirdi*" (Ezr. 1:1).

Ezra ve Nehemya kitaplarında gördüğümüz gibi Rab, halkını topraklarına tekrar yerleştirmek, Yeruşalim'in surlarını ve oradaki Tapınağı'nı yeniden inşa ettirmek için putperest kralları kullandı (bkz. Ezr. 1:1; 6:22; 7:7, 27; Neh. 2:8). Ama antlaşma halkının ülkede yenilenmesi için bedenleri oraya ulaştırmak ve taşları yapılaraya yerleştirmek yeterli olmayacaktı. Halkını *antlaşmada pekiştirmek* gerekecekti. Böylece Tanrı, halkını yenilemek için Sözü'nü kullandı.

Kral Koreş'in buyruğundan uzun yıllar sonra Tanrı, Kral Artahşasta'yı kullanarak Ezra'yı Kutsal Yasa'yı halkına öğretmek için Yeruşalim'e gönderdi. "*Ezra İsrail'in Tanrısı RAB'bin Musa'ya verdiği yasayı iyi bilen bir bilgindi*" (Ezr. 7:6).

Ezra, Yerusalim'deki hizmetine başlamadan önce, tabii ki, yolculuğa çıkmak üzere hazırlanacaktı. Hazırlık konusunda, "Tanrısı RAB'bin yardımıyla kral ona (yani, Ezra'ya) her istediğini verdi." (Ezr. 7:6). Yolculuk ve Yerusalim'e varış konusuna gelince, Kutsal Kitap şöyle der: "Ezra, Artahşasta'nın krallığının yedinci yılının beşinci ayında Yerusalim'e vardı. Birinci ayın birinci günü Babil'den ayrılmıştı. Tanrısı'nın koruyucu eli sayesinde beşinci ayın birinci günü Yerusalim'e vardı. Ezra kendini RAB'bin Yasası'nı inceleyip uygulamaya ve İsrail'de kuralları, ilkeleri öğretmeye adanmıştı" (Ezr. 7:8-10).

Ezra'nın bu girişimi için putperest bir kral ona ne istediye verdi. Neden? Çünkü Tanrı yardım etti. Uzun (yaklaşık 1300-1450 km), zorlu ve tehlikeli yolculuk nispeten hızlı geçti ve sağ salim vardılar. Neden? Çünkü Tanrı koruyucu elini uzattı.

Ama nedenlerin de nedenleri var. Tanrı neden bu kadar çarpıcı şekilde yardım etti? Bunu yanıtlamak için Kutsal Kitap'ın eski çevirisine, Kitabı Mukaddes'e başvuracağım. Eski çeviri daha harfiyen olduğu için Ezra 7:10'daki bir İbranice kelimeyi net bir şekilde yansıtır: "Çünkü." "Çünkü RABBİN şeriatini arayıp yapmak için, ve İsrailde kanunu ve hükümleri öğretmek için Ezra kendi yüreğini hazırlamıştı."

Ezra neden Yasa'yı iyi bilen bilgindi? Neden Tanrı'nın her tür yardımına nail oldu? Çünkü çok önemli bir karar vermişti. Önce Kutsal Yazıları doğru anlamak için ciddiyetle araştıracaktı ("arayıp"), ondan sonra öğrendiklerini kendi hayatında uygulayacaktı ("yapmak") ve ancak ondan sonra halka öğretmenlik yapacaktı ("öğretmek").

Sonuç olarak Yerusalim'e sağ salim vardı. Ama bu sonuçtan tabii ki başka sonuçlar doğdu. Tanrı'nın halkıyla yaptığı antlaşma yenilendi, böylece onların Antlaşma Halkı kimliğini sürdürdü. Böylece Tanrı'nın Mesih'in gelişine zemin hazırlandı ve kurtuluş tasarısı ilerledi.

Ama Ezra'nın yolculuğunun ve hizmetinin başlangıcından önce Ezra bir karar vermişti: Kutsal Yazıları araştırmak, uygulamak ve ancak ondan sonra öğretmek için "kendi yüreğini hazırlamıştı."

Bu günlerde biz hangi önemli konularda Rab'bin önünde nasıl kararlar veriyoruz? **e**

Richard Germaine'e teşekkürler

14.03.2014

Yazısız

Telif Hakları © Gospel Communications International, Inc - www.reverendfun.com

Dünyada Niçin Kötülük Var?

Yaratılış 3:14-19'un Bir Yorumuyla

■ Ken Wiest

■ Kayra Akpınar

Dünya felaket bir halde. Dünyanın her tarafından duyduğumuz savaş ve felaket haberleri pek çok kişinin umutsuzluğa düşmesine neden oluyor. Aile içindeki tacizler de kötülüğün en samimi ortamlarda bile mevcut olduğunu gösteriyor. Kutsal Kitap kötülüğün insan üzerinde nasıl güç kazandığını ve neden bu duruma düştüğümüzü açıklar. Yaratılış 3:14-19, insanlığın kendisini bulduğu durumu doğru anlamak için çok önemli bir temeldir.

Yakın Bağlam

Tanrı'nın Yaratılış 1 ve 2'de yarattığını gördüğümüz düzenli evren, insanın isyanı yüzünden lekelenir. Kurnaz yılan insanın Tanrı'ya ve sözüne olan güvenini sarsmakta başarılı olur. Yılan insanı ayartırken hem Tanrı'nın bir şeyi yasak ilan etmekteki hakkını hem de Tanrı'nın insana söylediklerinin doğruluğunu sorgular.

Havva'yı ayartan şey sadece meyvenin güzelliği değil, "Tanrı gibi" olma ihtimaliydi. Havva bir şeyin "iyi" olup olmadığını değerlendirme veya "görme" hakkını, aslında yalnızca Tanrı'ya ait olan bir hakkı kendisine aldı. Yaratan olarak Tanrı, insanın iyiyle ve kötüyü bilme ağacıyla ilişkisini tanımlama hakkına sahipti (Yar. 2:17). Havva'nın Tanrı'ya güvenmek yerine neyin iyi veya kötü olduğuna kendi karar vermeyi seçmesi ilk ve ardından gelen tüm günahların temeliydi.

Havva'yla sohbeti boyunca yılan devamlı çoğul şahıs kullanır. Bu bağlama (3:6) baktığımızda Adem'in de pek uzakta olmadığını varsayabiliriz. Görünüşe göre, yılan ikisine de hitap etti ve Havva ikisi adına da yanıt verdi.

"Havva'yı ayartan şey sadece meyvenin güzelliği değil, 'Tanrı gibi' olma ihtimaliydi."

İnsanın isyanının sonucu kendileriyle, doğayla ve Tanrı'yla ilişkilerini nitelendirecek yabancılaşmanın başlangıç noktasıydı. Yaratılış 3:14-19'daki beyanları bu yabancılaşmayı daha çok açıklar ve tanımlar.

Yaratılış 3:14-15'teki Lanet

Çoğu yorumcu bu bölümü Vahiy 12:9'da şöyle diyen ayetle bağdaştırır: "Büyük ejderha – İblis ya da Şeytan denen, bütün dünyayı saptıran o eski yılan – melekleriyle birlikte yeryüzüne atıldı." Dolayısıyla bu ayetlerdeki yargı sadece yılanı karşı değil, İblis'e karşı.

Buradaki beyan boyunca İbranicede “lanet” için kullanılan edilgen kip, sadece Yaratılış 3:14 ve 17’de kullanılır. Kadın ve erkek değil, sadece yılan ve toprak lanetlenir. Tanrı 14. ayette yılanı açıkça lanetler ve bunun ne anlama geldiğini açıklar. İbranicedeki fiil ve zaman kipleri (“yaşamın boyunca”), günaha düşüşte oynadığı rolden ötürü yılanın konumunda ebedi bir değişiklik olacağına işaret eder.

Yaratılışın tamamı insanın günahından etkilense de (Rom. 8:18 vd.) yılan özel bir şekilde lanetlenir. Yaratılış 4:10, 11’de Kayın’e edilen lanet benzer bir yapı taşır ve yine sadece Kayın’e odaklanır. Karnının üstünde sürünmeye mahkum olması onu artık insanla ilişkisinde daha az tehditkâr bir konuma düşürür. Bu alçak konumdan dolayı Yaratılış 3:15’te yılanın saldırabileceği yer ancak topuktur ve benzer şekilde ezilen yeri başıdır. “Toprak yemek” zorunda kalması yine alçalmasının ve yok olmasının işaretleridir (Mik. 7:17; Mez. 72:9; Yşa. 49:23).¹

“Kadın ve soyunu yılan ve soyuna düşman etmekle Tanrı, İblis’in insanla kurmaya çalıştığı yanlış arkadaşlığı doğru hizaya getirir.”

Düşmanlığın Anlamı

İblis’e edilen lanet 3:15’te detaylandırılır. Eski Antlaşma’nın başka bölümlerinde düşmanlıktan bahsedilen ayetler daima uluslar veya yasal taraflar arasındaki çatışma bağlamındadır; insan ile hayvan arasında değil.² Kadın ve soyunu yılan ve soyuna düşman “etmekle” Tanrı, “İblis’in insanla kurmaya çalıştığı yanlış arkadaşlığı doğru

hizaya getirir.”³ İblis’e getirilen bu yargı, Tanrı’ya karşı savaşının artık kolay olmayacağı anlamına gelir. Zira kadın ve soyu, İblis ve soyuna karşı savaşacaktır.

“Ezme”nin Anlamı

Eski Antlaşma’da yalnızca üç defa karşımıza çıkan bu fiil burada “ezmek” ve “saldırmak” olarak çevrilir, fakat aynı sözcüktür.⁴ Ezilme veya saldırının gerçekleştiği bölgeler farklı olsa da (baş ve topuk), fiil aynı olduğu için sebep olunan yaralanmanın aynı derecede olacağı var sayılabilir. Yani burada ‘ezen’ tarafın ‘saldıran’ taraf üzerinde zafer kazandığına dair herhangi bir ima söz konusu değildir.

“Kadının Soyu”nun Anlamı ve İması

Bu ifadenin arkasındaki ima nettir. Öte yandan daha belirgin bir anlam içerir: 3:15’te tekil bir zamirin olması Mesih’e mi işaret eder?

Kelime irdemesi “soy” için kullanılan kelimenin soydan gelen tek kişi, genellikle de uzaktan ziyade yakın bir akraba için kullanılabileceğini gösterir (bkz. Yar. 4:25; 1Sa. 1:11). Aynı zamanda kelime tekil olmasına rağmen bir grubu da kastedebilir. Kelimenin bilhassa Yaratılış kitabında vaatler ve atalar bağlamında karşımıza çıktığı yerlerde çoğul anlamı kullanılmaktadır.

“Soy” kelimesinin uzak gelecekteki bir kişi için kullanılması nadirdir. Yaratılış’ta “soy” ifadesinin dilbilgisel açıdan tekil olsa da anlam bakımından çoğul olduğu yerler vardır (Yar. 16:10 ve 22:17).⁵ Lewis bu kelimenin tüm Kutsal Yazılarda yalnızca üç yerde dışil ekle kullanıldığını savunur: Yaratılış 3:15, 16:10 ve 24:60.⁶ Yaratılış 3:15 dışındaki örneklerde “soy” kelimesinin anlamı net bir şekilde çoğuldur. Bütün bunlar ışığında Yaratılış 3:15’in de çoğul bir anlam taşıması muhtemeldir.

Walton, Yeni Antlaşma'nın hiçbir yerinde bu ayetin bakire doğum veya Mesih'in kefareti bağlamında alıntılanmadığına işaret eder. Eski Antlaşma'nın Mesih beklentisi çoğunlukla kral soyuna bağlıdır; örneğin, Yaratılış 49:8-12, Çölde Sayım 24:15-19 ve 2. Samuel 7:10-16'da Davut'a verilen vaat.⁷ İbraniler 2:14 ve Koloseliler 2:14,15 Mesih'in İblis ve güçleri üzerindeki zaferini net bir şekilde ifade eder. Soru şudur: Pavlus veya İbraniler yazarı o ayetleri kaleme aldığında Yaratılış 3:15'i düşünüyor muydu? Bağlamlarından bunu çıkartmamız mümkün değil. Pavlus'un Romalılar 16:20'yi yazdığında Yaratılış 3:15'i düşünüp düşünmediğini de bilemeyiz; zira Septuaginta'nın Yaratılış 3:15'te kullandığı Grekçe fiiller ile Romalılar 16:20'de kullanılan fiiller aynı değildir. Pavlus'un kullandığı ifade (ayaklar altında ezme) genel bir ifadedir, Yaratılış 3:15'i ima etmiyor olabilir. Romalılar 16:20, Tanrı'nın sırf Mesih aracılığıyla değil, tüm Mesih inanlıları aracılığıyla yaptığı işler hakkındadır.

Yaratılış 3:15 Hakkında Ara Yorum

Soy için kullanılan kelime yılanları ifade etmemektedir. Eski Antlaşma'da bu kelime insan veya bitki tohumu için kullanılır.⁸ Bu durumda cinler de söz konusu değildir. Kutsal Yazıların hiçbir yerinde İblis'in çocukları olduğu söylenmez; ne var ki İblis'in takipçilerinin onun "çocukları" gibi olduğu iması vardır (bkz. Yu. 8:44). Ross'a göre yılanın, İblis'in soyu, "Rab'bi ve egemenliğini reddeden herkes" veya "kötülüğün güçlerini temsil eden her şey"dir.⁹

"Ezme" ifadesi *kelime anlamında* zafer ima etmez. Bu bölümdeki "ezme" kelimesi ikisi için de aynıdır, dolayısıyla aynı anlama sahip olmalıdır. Bunun yanı sıra kullanılan "düşmanlık" ifadesi ve bunun "süregelecek bir savaş" olduğunu gösteren kipler, iki taraf arasındaki savaşın uzun süre devam edeceğine işaret eder. Bu düşünce bağlamla uyumludur; buradaki her şey uzun vadeli, sürekli bir ilişkiye odaklanmaktadır.

Bazılarına göre, yılanın başı ölümcül bir şekilde ezilirken kadının soyu ancak topuktan bir saldırı alır. Fakat bu sonuç kesin değildir. Yaralanma, toprakta sürünen yılanın konumundan doğar. Aynı fiil kullanıldığı için yaraların da benzer olması beklenir. Pek çok kişi belden aşağı aldığı bir yılan ısırığı yüzünden ölmüştür. Ayrıca beyanın verildiği bağlam, insanın gelecekteki kurtuluşunun açıklaması değil, yılanı, İblis'e getirilen yargıdır. Elbette ki metinsel açıdan baktığımızda hem kurtuluşun hem de yargının bir arada verilmesine engel yoktur, fakat bu bağlamdaki vurgu öncelikli olarak yargıdır. Kidner'a göre bu yargı "insanın ihtiyaçlarından ziyade Tanrı'nın egemenliğini" gösterir,¹⁰ Young'a göre ise Tanrı'nın adaletinin "haklı çıkarılması"dır.¹¹

Yılanın soyunun İblis'in izinden giden kötü insanları ima ettiği düşüncesi, bu bağlamda "kadının soyu" ifadesinin de çoğul anlaşılması gerektiği görüşünü destekler. Woudstra buradaki anlamın, belirli bir "ahlaki kaliteye" göre etiketlenilen "iki ırk, iki toplum" olması gerektiğini savunur. Bunu Brown-Driver-Briggs'in "soy" ifadesi için verdiği beşinci anlama dayanarak iddia eder: "Ahlak kalitesine göre öne çıkan soy = belirli bir kaliteye sahip kişiler veya topluluk".¹² Savaş, "zamanın başından sonuna kadar devam edecek bir durum" olarak görülür.¹³ Adil olan Tanrı, günaha karşı savaşın adil bir şekilde devam edeceğini temin eder. "Soy"un çoğul anlamda kullanıldığına dair bir diğer işaret Havva'nın "yaşayan her şeyin annesi" olarak tanımlanmasıdır (Yar. 3:20). Dolayısıyla iman eden ile etmeyen arasındaki ruhsal savaş hayatın kesin bir parçasıdır, zira düşmanlık dolu bozuk ilişkiler dünyadaki kötülüğün bir parçasıdır. Savaş bu dünyada cereyan eder, fakat sonuçları evrenseldir ve

"Adil olan Tanrı, günaha karşı savaşın adil bir şekilde devam edeceğini temin eder."

"yılan" darbeler alır. Pavlus bu savaşın ruhsal boyutunun nasıl devam ettiğini bize anlatır (bkz. Ef. 6:10-20).

Metin Mesih'ten bahseder mi? Evet, bir açıdan Mesih kadının soyunun ideal temsilcisidir. Mesih ideal veya ikinci Adem'dir ve yeryüzündeki hizmeti boyunca daima kötülüğe karşı savaşmıştır (bkz. Markos'ta aktarılan, Mesih'in cinlere karşı savaşı ve Yahudi önderlerle "yetki" konusundaki mücadelesi). Son olarak da Mesih'in yaptıkları İblis'i tamamıyla alt eder (İbr. 2:14). Fakat bu ayetin kendisi zafer vaat etmez. Zafer konusundaki net açıklamalar daha sonraki vahiylerde karşımıza çıkar: Va. 12:9, 10; Kol. 2:14, 15 ve İbr. 2:14.

Yaratılış 3:16

Merrill bu ayeti "öngörüselsel ve buyruksal" olarak tanımlar.¹⁴ Bu ayetteki önemli noktalar, İbranice bağlaç *waw'ın* vurgusu, Türkçeye "istek" olarak çevrilen İbranice kelimenin anlamı ve "seni o yönetecek" buyruğudur. Sarna kadın ve erkeğin yargılanmasını şu şekilde tanımlar: "Her biri iki yönlü yargılanmıştır: İkisi de hayatlarının merkezinde yer alan bir konuda etkilenir ve ikisi için de temel bir ilişki düzenlenmesi yapılır."¹⁵ Tüm bu yargıların bağlamı

gösteriyor ki 3:16 ayetinde tek bir yargı vardır: Çocuk doğururken acı çekmek. Bunun ardından da kadının erkekle ilişkisine bir açıklama getirilir.

"Erkek ve kadın, her biri iki yönlü yargılanmıştır: İkisi de hayatlarının merkezinde yer alan bir konuda etkilenir ve ikisi için de temel bir ilişki düzenlenmesi yapılır."

"Çocuk doğururken sana çok acı çektireceğim"

"Acı" için kullanılan bu kelime Yaratılış'ta üç yerde karşımıza çıkar: burada, 3:17'de ve 5:29'da. Sonraki iki bağlam iş, çalışma ve zorluk çekmeyi vurgular. Görünüşe göre burada sadece fiziksel acı değil, çalışma, emek ve bunlarla gelen zorluklar da ima

edilmektedir. Tanrı'nın kadına yargısı, kadının Yaratılış 1:28'de yazılı olan "verimli olup çoğalın" buyruğunu yerine getirmesindeki önemli rolünü ilgilendirir. Burada kullanılan fiil normalde "gebe kalma" anlamında kullanılsa da, bu ayette muhtemelen tüm süreci kapsamakla birlikte doğum yapmanın son aşamasına odaklanmaktadır.¹⁶ Tanrı'nın yargısı şu hatırlatmada bulunur: Kadın Tanrı'nın buyruğunu yerine getirirken kocasıyla birlikte dünyaya daha çok günahkar getirmekteler.

"Kocana istek duyacaksın, seni o yönetecek"

Buradaki ikinci cümle özellikle çok soruya neden olmuştur. "Seni o yönetecek" ifadesi bir buyruk mudur, yoksa bir tanımlama mıdır? Erkeğin kadın üzerindeki hiyerarşik rolü bu ayetten mi doğar? Eğer öyleyse Mesih'teki kurtuluş bu hiyerarşiyi ortadan kaldırarak daha eşitlikçi bir konum mu doğurur (bazılarının Gal. 3:28 yorumu bu yöndedir)?

"İstek" için kullanılan kelimenin İbranicesi sadece burada, Yaratılış 4:7'de ve Ezgiler Ezgisi 7:10'da geçer. Yakın olmasına ve benzer bir dilbilgisine sahip olmasına rağmen, yalnızca Yaratılış 4:7'deki kullanıma odaklanmak uygun değildir. Yaratılış 4:7 ilk bakışta anlaşılacak kadar net değildir. Yaratılış 4:7, nasıl açıklanırsa açıklansın, 3:16'yı anlamamıza yardımcı olacak netlikte değildir.¹⁷ Amaç veya niyet tanımlı yapmadan "arzu"dan bahsetmek bu bağlam için en sağlıklıdır.

"Kocana istek duyacaksın" ifadesi bir konum ortaya koyarken ardından gelen "O seni yönetecek" cümlesi bir eylem oraya koyar.¹⁸ Bazılarına göre buradaki "yönetme" fiili sert bir

yönetimi kast eder, ne var ki aynı fiil Tanrı'nın yönetimi bağlamında da kullanılır. Bu durumda kelimenin kendisi kocanın haşin bir yönetimini ima etmez. Öteki taraftan bu fiilin bir kral veya yöneticinin zorlu yönetimi anlamında kullanıldığı bağlamlar da vardır (Yar. 37:8; Mez. 106:41 ve Yşa. 3:14; 19:4). Yaratılış 3:16'daki yargı bağlamı göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu yönetimin kadın için hoş olmayacağı anlaşılır.

Kadının kocasına duyduğu istek kocanın yönetimiyle bağlantılı olmak durumunda değildir, yani "kadın erkeği yönetmek istiyor" diye düşünmek yersizdir. Dilbilgisel açıdan bakıldığında çocuk doğurmakla ilgili bölümle de bağlantı kurulabilir. Doğum acısına rağmen kadın kocasıyla olmak için (ve daha fazla çocuk yapmak için) istek duyacaktır.¹⁹ Bu yorumu destekleyen etkenlerden biri Yaratılış 3:14-19'daki İbranice yapıdır. Hem yılan, İblis hem de insanlar bir hüküm giyer ve bununla birlikte birtakım sonuçlar gelir. Örneğin, İblis'in giydiği hüküm "o senin kafanı yaralayacak sen de onun topuğunu yaralayacaksın" şeklinde açıklanır. 3:16'nın ikinci cümlesi birincinin bir açıklaması değilse, ilk cümleyle bağlamsal bir ilişkisi olmaz. Ayrıca kadına iki hüküm giydirilmiş gibi anlaşılır, o durumda öteki yargılardan farklı olur.²⁰

Yaratılış sırasının getirdiği düzenle erkek kadının başı olmaya devam edecek, fakat evdeki ilişki artık günahın etkisi altında olacak. Kadının çektiği doğum sancısı her doğumla dünyadaki günahın arttığını hatırlatır. Ama yine de kocasına istek duyacak ve böylece yeryüzünü doldurma konusunda payına düşeni yapmaya devam edecek.

"Yaratılış sırasının getirdiği düzenle erkek kadının başı olmaya devam edecek, fakat evdeki ilişki artık günahın etkisi altında olacak."

Yaratılış 3:17-19

Tanrı erkeği yargıladı, çünkü Tanrı'yı dinlemek yerine kadını dinledi. Tanrı'nın yargısındaki kinaye, sözleri boyunca beş defa "yemek" fiilini kullanmasında görülür.

Tanrı'nın toprağı lanetlemesiyle yerin veya bahçenin işlenmesinin ve bakımının artık zorlu olacağını görüyoruz. İnsanoğlunun çabaları artık "bitkileri ışık ve besinden yoksun bırakan ve kontrol edilmesi çok çaba isteyen" şeyler üretecek.²¹

Erkek artık bahçenin ürünlerinden keyif alamayacak, kendisine ve ailesine bakabilmek için uğraşmak zorunda kalacak. Ailesi için ekmek kazanmaktaki çabaları Adem'i zorlayacak. Bu çabaları dünyadaki günahı devam ettirdiğini de hatırlatacak. Günaha düşmeden önce yemek yemek, Tanrı'nın bahçedeki sağlığına ortak olmanın sevinciyle doluydu. Ne var ki şimdi bahçenin dışındadırlar ve hayatta kalma mücadelesi veriyorlardır. Günaha düşmeden önce yemek ile çalışmak bağlantılı değildi, fakat bundan böyle öyle olacak.²² Erkek ve kadına giydirilen hükümler insan ırkının hayatta kalmasının özüne işaret ediyordu. İnsan ırkı, günahlı Adem'in benzeyişi ve Tanrı'nın bozulmuş benzeyişi halinde devam ediyor.²³

Sonuçlar

Yaratılış 3:14-19 Kutsal Kitap'ın çok önemli parçalarından biridir. İnsan Tanrı'ya karşı isyan etmiştir ve şimdi hem komşusuyla hem de Tanrı'yla bozulmuş ilişkisinin sonuçlarını yaşamaktadır. Öte yandan yeryüzünde Tanrı'nın temsilcisi olma amacıyla zorluk

çekmektedir. Yaratılış 3:14-19'daki yargılar, söz konusu rolün konumunu ve bu rolün ileride ne şekilde yerine getirileceğini ilgilendirir.

İblis Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcileriyle daimi savaş içinde olacaktır. İblis asla tam bir zafer kazanmayacak, düşmanlık hep devam edecektir. İki taraf da acı çekecektir. "Kadın soyunun" ideal temsilcisi olarak İsa Mesih eninde sonunda İblis üzerinde zafer kazanacaktır, fakat bu zafer bu bölümdeki ayetlerin yerine gelmesi değildir; bu ayetlerde Mesih'in İblis üzerindeki zaferi vaat edilmemektedir.

Kadın yeryüzünü doldurma buyruğundaki sorumluluklarını yerine getirecektir. Ne var ki çocuk doğurma süreci artık acı ve zorlukla dolu olacak, bu da kadına yeryüzünü günahla bozulmuş temsilcilerle doldurduğunu hatırlatacaktır. Buna rağmen kocasına istek duymaya devam ederek Yaratılış 1:28'deki kutsamanın yerine gelmesini sağlayacaktır. Fakat çocuk doğurmak ve kocasının yönetimi altında yaşadığı mücadele, sevinç dolu olmayacaktır.

Erkek de yeryüzü üzerindeki hakimiyetinde zorluk yaşayacaktır. Toprak artık meyve dolu ağaçlar vermeyecek, tam tersine erkek bahçeden kovulur ve toprağı "işlemek" zorunda bırakılır. Bu iş zorlu ve sıkıntılı olacak, çünkü erkek hem kendinin hem de ailesinin hayatını sürdürebilmesi için ekmek bulmak zorunda kalacak. Tüm çalışma süreci erkeğe yeryüzündeki günahı devam ettirdiğini hatırlatacak. İş başlı başına kötü değildir, işi sevinç getiren bir şeyden ziyade zorlaştıran şey olmasının nedeni günahıdır.

Tanrı'nın yargı sözleri, adaletin göstergesi ve buyruklarına itaat etmemenin getirdiği cezanın hatırlatmasıdır. Yaratılış 3:14-19'te Tanrı "ölüm"ün (Yar. 1:27) insan için ne anlama

"Tanrı'nın yargı sözleri, adaletin göstergesi ve buyruklarına itaat etmemenin getirdiği cezanın hatırlatmasıdır."

geldiğini daha detaylı bir şekilde gösterir: İblis'e karşı mücadelede devamlı çatışma ve dünyada artan ölçüde acı, uğraş ve günah (krş. Rom. 1:18-23). İnsanın günah işleme seçimi ölümle dolu bir dünyaya sebep olmuştur.

Yaratılış 3:14-19'u doğru bir şekilde anlamak, bir Mesih imanlısının bu dünyada gerçekçi bir şekilde

yaşamalarına yardımcı olur. Tanrı insanlığa iş, aile ve ilişkilerde kâhyalık görevi vermiştir, fakat bunlar zorluk içinde sürdürülecektir. Ne var ki bir Mesih imanlısı günahın yargısından uzak olan yeni yeryüzünün umuduna tutunabilir (Va. 21:1-4). **E**

Sonnotlar

¹ Terence Fretheim, "Genesis" *The New Interpreter's Bible'de* editör. Leander Keck (Nashville, Tennessee: Abingdon Press, 1994), 1:363; John Walton, Victor Matthews and Mark W. Chavalas, *The IVP Bible Background Commentary*, (Downers Grove, Illinois: Intervarsity Press, 2000), s. 33; Kenneth Mathews, *New American Commentary Vol 1A Gen 1:1-11:26* (Nashville, Tennessee: Broadman, 1996), s. 244

² Bu kelime Eski Antlaşma'da beş kere kullanılır (Say. 35:21, 22 ve Hez. 25:15; 35:5) ve hiçbir zaman insan ile hayvan arasındaki zorlukla ilgili olarak kullanılmaz. John R. Kohlenberger III and James A. Swanson, *The Hebrew English Concordance to the Old Testament with the NIV* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1998), s. 368.

³ Leon Wood, *Genesis* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, 1975), s. 35

⁴ Francis Brown, S.R. Driver and Charles Briggs, *A Hebrew and English Lexicon of the Old Testament [BDB]* (Oxford: Clarendon Press, 1907), s. 1003.

⁵ Walton'un iddiası şudur: "Soy' çoğul isimdir ve onun yerinde zamirin kullanılırsa çoğu zaman zamir tekildir." *NIV Application Commentary Genesis* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2001), s. 225. 'Çoğu zaman' abartılıdır ama tek kullanımı bu olasılığı mümkün kılar ve ille de "tekil" olması gerektiği savını çürütür.

⁶ Jack Lewis, "The Woman's Seed – Gen 3:15" *JETS* 34/3 (Eylül 1991): 299-319.

⁷ Walton, s. 234

- ⁸ BDB hayvanla ilgili ayetlerin Yar. 3:15 ve 7:3 olduğunu iddia eder. 7:3'ün bu anlamda olması olasılığı biraz şüphelidir, çünkü bir deyim içindedir. Çoğu yorumcu Yar. 3:15'in insan soyu ile ilgili olduğunu kabul eder. *BDB*, s. 1003.
- ⁹ Allen P. Ross, *Creation and Blessing*, (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1988), s. 145
- ¹⁰ Derek Kidner, "Genesis" *Tyndale Bible Commentary Series*'de editör R. V. G. Tasker (Downers Grove, Illinois: Intervarsity Press, 1967), s. 70
- ¹¹ E. J. Young, *Genesis 3* (Londra: Banner of Truth Trust, 1966), s. 94
- ¹² Martin Woudstra, "Recent Translations of Gen 3:15," *CTJ* 6/2 (Ekim 1971): 198. BDB alıntısı, s. 1003.
- ¹³ A.g.e. s. 202
- ¹⁴ Eugene Merrill, "A Theology of the Pentateuch," *A Biblical Theology of the Old Testament*. Editör, Roy. B. Zuck. (Chicago: Moody Press, 1991), s. 20
- ¹⁵ Nahum Sarna, *JPS Commentary Genesis*, (New York: The Jewish Publication Society, 1989), s. 27.
- ¹⁶ Ross, 146. Walton bu cümlelerin, "gebe kalmadan doğuma kadar devam eden kaygı" olarak anlaşılması gerektiğini söyler. Bu hem gebe kalma zorluklarını, hamileliğin getirdiği rahatsızlıkları ve doğumun zorluklarını dahil etme anlamındadır. Walton, s. 227.
- ¹⁷ Busenitz Yar. 4:7'le ilgili birkaç sav ileri sürer: Yar. 3:16 birebir anlamda, 4:7 ise mecazidir. 3:16'da arzusunun objesi lanetlenmez, 4:7'de lanetlenir (bkz. 4:11). Kendisine göre Ezg. 7:11 daha net ve açık ve aynı konudan bahseder (erkek-kadın ilişkisi). Irwin Busenitz, "Woman's Desire for Man: Gen 3:16 Reconsidered" *GTJ* 7/2 (Sonbahar 1986): 210
- ¹⁸ William Gesenius, *Gesenius Hebrew Grammar*, ed. A.E. Cowley (Oxford: Clarendon Press, 1910), s. 453
- ¹⁹ Busenitz'e göre bağlamın tümü yaşamın devamı ile ilgilidir; 3:14-19'da ikinci cümleler ilk cümlelerin anlattığını ileri sürer. Kendi çevirisi şöyledir: 'Hâlâ kocana istek duyacaksın, kendisi hâlâ seni yönetecek.' Busenitz, "Woman's Desire for Man," 206-208.
- ²⁰ A.g.e., 206
- ²¹ Sarna, s. 28
- ²² E. J. VanWolde, *A Semiotic Analysis of Gen 2,3* (Maastricht, Hollanda: VanGorcum and Co., 1989), 142, 156.
- ²³ Yar. 9:6 ve Yak. 3:9 gibi ayetler, Tanrı'nın benzeyişinin günahlı insanlarda devam ettiğini destekler. Yar. 5:1-4 ise insanın Adem'in benzeyişini sürdürdüğünü destekler.

"Tanrı'nın düşüncelerinin bizim kavrayışımızın çok ötesinde ve tasarılarının hayal edebileceğimizden çok daha detaylı ve harika olması konusunda Pavlus'un bize yaptığı hatırlatma, Tanrı'yı ve sözünü kavramak söz konusu olduğunda son derece alçakgönüllü bir duruş sergilememiz gerektiğini gösterir. Bu dünyadayken ilahiyat teorilerimizin tümü belirsiz ve tahminidir. Tanrı'nın karakterini ve gerçeğinin derinliğini anlamaya çalışma yolculuğumuzda biz ölümlülerin takınması gereken tutumlar alçakgönüllülük, dinlemekte istekli olmak ve başkalarına karşı saygılı olmaktır.

"Elbette Tanrı bize sözü aracılığıyla kendini ve tasarımını, hepimizin anlayabileceği dille, lütüfkâr bir şekilde açıkladı. Sözün özü de nettir ve tartışmaya açık değildir. Ne var ki detayları, var olan teolojik geleneklerin ve mezheplerin iddia ettiği kadar net değildir. Kutsal Yazıların ortaya koyduğunu aşan bir kesinlikle belirli bir görüşü savunanlar, hem kiliseye hem de Mesih'in dünyadaki amaçlarına büyük zarar vermiştir.

Douglas J. Moo

The Epistle to the Romans (NIVAC; Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2000), s. 391-92

Eyüp'ün Mesajı

Bir Alıntı

David Atkinson

Jilda Clark

Bu makale Haberci Yayıncılık'ın Kutsal Kitap Konuşuyor yorum dizisinde satışa sunacağı aynı başlıklı yorum kitabının bir alıntısıdır.

Üç arkadaşın görüşlerinin özeti

Tanrı hakkında mantık yürütmeyi aslında imanın üzerinde tutan mantıkçı Elifaz'ın tatlı makuliyetini araştırdık. Dinlemekten çok konuşmaya hazır, gelenekçi, sivri dilli ve dar görüşlü vaiz Bildat'a baktık. Yöntemi acelecilik ve yönergeci yüzleştirme ile belirlenen küstah danışman Sofar'la yüzleştik.

Peki, bunlar bizi nereye yönlendiriyor? Üç arkadaş en azından kısmen doğruyu söylüyorlar. Bu evrenin yüce olduğu gibi adil ve iyi olan bir Tanrı tarafından yönetildiği fikrini savunuyorlar. Bu dünyanın, Tanrı'nın kutsallığı, adaleti ve bilgeliğine bağlı olduğunu iddia ederler – ve tabii ki haklıdır. Tanrı'nın kutsallığı, adaleti ve bilgeliği sadece bizim kendi zihnimizin ve duygularımızın bir ürünü değildir; objektif olarak gerçeklerdir. Belki Eyüp'ün arkadaşları, onun kendi duygularına fazla önem verdiğini düşünürler. İman, duygular değil! Verdikleri mesaj budur – evrende tarafsız bir ahlaki düzen vardır: bizim dışımızda olan ve bizi yargılayan bir olgu.

Böylece Elifaz kendi deneyimine göre, Tanrı'nın aşkın kutsallığından bahseder; Bildat Tanrı'nın gücü ve doğru adaleti hakkında geleneksel doktrin açısından görüşünü belirtir; Sofar doz aşımı haline gelen sağduyu olarak adlandırdığı olguyla Tanrı'nın anlaşılmasız ve her şeyi bilen hikmeti hakkında tartışır: hepsi gerçeği söylüyor – en azından bir kısmını.

Ancak muhtaç olan Eyüp'ü kaçırmıyorlar.

Farklı başlangıç noktaları

Burada bir ara verip üç arkadaş arasındaki önemli bir farka dikkat etmemiz gerekiyor. Hepsi Tanrı hakkında sahip oldukları kavramla başladı ve hepsi bu pastoral hizmet ihtiyacı için, Tanrı hakkındaki görüşlerinin uygulamadaki etkilerine geçtiler. Yine de hepsi birbirinden farklıdır. Bu da pastoral önem açısından çok önemli gibi gözükür. Tanrı hakkında sahip olduğumuz imge ve O'nu anlamamızda bizi yönlendiren mecazlar, karşımıza çıkan ahlaki ve pastoral soruları nasıl çerçeveye çekeceğimiz açısından son derece önemlidir. Eğer Elifaz ile Tanrı'yı başlıca kutsal olarak görüyorsak, pastoral duruma bir yoldan yaklaşacağız. Bildat ile Tanrı'nın adaletiyle başladığımızda, duruma farklı bir açıdan yaklaşırız. Sofar ile Tanrı'nın her şeyi bilirliliği başlıca tema ise, yine yaklaşımımız farklı olacaktır.

Richard Niebuhr, *The Responsible Self (Sorumlu Kişi)* adlı kitabında, Tanrı'yla ilgili yol gösteren mecazların ışığında, kişisel sorumluluk sorusu için üç ana yöntemi göz önüne alır.²⁴ Bazıları Tanrı hakkında Yaratan, diğerleri Barıştıran, başkaları ise Kurtarıcı olarak başlarlar. O zaman,

her bir durumda ortaya çıkan ahlaki sorular, "Doğru olan nedir?", "İyi olan nedir?", "Uygun olan nedir?" Ahlaki görev, ya eylemlerimize yol gösterecek doğru davranışın ilkelerini aramak, ya da en iyi sonuçlara ulaştırmak için iyilikle ilgili kuralları aramak, ya da Tanrı'nın dünyadaki eylemlerine nasıl karşılık vereceğimizle ilgili soruya bir yanıt aramak olarak anlaşılır. Hristiyan etiğine farklı yaklaşımlar, Tanrı ile ilgili farklı yol gösteren mecazlar açısından anlaşılabilir. Açıkçası hepsi önemlidir ve hepsinin dikkate alınması gerekir.

Tanrı hakkında yol gösteren mecazlar, ahlaki ve pastoral sorularımızın nasıl bir çerçeveye konulacağı konusunda bizi yöneltir. Tanrı'dan Yaratan ve yasa veren olarak yola çıkarsak, daha çok ilahi emirlere itaat etme, günah ve tövbeye olan ihtiyaç hakkında konuştuğumuzu fark ederiz. Eğer başlangıç noktamız, Kurtarıcı olan Tanrı'nın şefkati ise, ahlaki konuları ilahi ideallere erişememe ve iman yolculuğu olarak görürüz. Eğer başlangıç noktamız Tanrı'nın sevgisi ise, daha çok kişisel bir etiği ve karşılıklı kabul ve anlayışı vurgularız. Mesela, kişisel ahlak hakkında farklı tartışmalara katılan pek çok kimse, başlangıç noktaları farklı olduğundan birbirleriyle iletişime girmezler ve farklı yönere bakarlar. Vardığımız ahlaki ve pastoral sonuçlar büyük ölçüde, başlangıçta yola çıktığımız Tanrı ile ilgili bizi yönlendiren mecazlara bağlı olacaktır.

Bir uyarı

Eyüp'ün üç arkadaşı da Tanrı hakkında farklı düşünür. Hepsi de ona yardım etmeye çalıştı, fakat hepsi de başarısız oldu. Onlar net bir uyarı olarak bizim karşımıza çıkarlar: Tanrı hakkındaki gerçeği beyan etme bir şey; gerçekleri uygun olamayan bir şekilde zorlamak ise bambaşka bir konudur. Çünkü Elifaz, başka bir şeyden bahsederek Eyüp'ün sorunundan kaçınır. Bildat'ın ahlaki düzen hakkındaki görüşü ise Eyüp'ün kişisel ihtiyaçlarını kapsama açısından fazla dar kalır; Sofar durumu gerçekte olduğundan daha açık bir şekilde gördüğüne inanır. Belki arkadaşlarını acı içinde görmeye tahammül edemediler. Belki onun acısına kendileri katlanamadı.

"Tanrı hakkındaki gerçeği beyan etme bir şey; gerçekleri uygun olamayan bir şekilde zorlamak ise bambaşka bir konudur"

Hepsi danışman ve vaizdirler. Yine de Tanrı, kitabın sonunda onlara şöyle der: "Sana ve iki dostuna karşı öfkem alevlendi... hakkımda doğruyu konuşmadınız" (42:7).

Gerçekte arkadaşlarının yapmış olduğu, 1. ve 2. bölümlerde okuduğumuz Eyüp'e karşı olan şeytani saldırıya devam etmekte. Eyüp'e yardım ettiklerini sandıkları halde, onu yere yıkmışlardı. Tanrı'ya olan inançlarının onun derin ihtiyaçları ile bağlantı kurmaktaki yetersizliğinden dolayı acılarını fazlasıyla kuvvetlendirmişlerdi.

Ancak bu bölümleri okurken, zaman zaman bu üç arkadaşın hata yaptıklarını söylemekte zorlanıyoruz. İçten ve dindar insanlar. Asıl dürtüleri arkadaşlarına yardım etmekte. Belirli noktalarda sözleri Tanrı'nın görkemiyle ilgili harikulade övgü kutlamalarıdır. Tanrı'nın azarını hak eden hataları bariz bir kötülük değildir – yanlışlıkla iyi sözler olarak algılanabilir. Tanrı'nın mutlak yetkili görkemini ve adaletini yüceltmek doğru değil de nedir?

O zaman, nerede yanlış yapıldığını nasıl anlayabiliriz?

Daha önce de ima ettiğimiz gibi, Eyüp'ün onların söylevlerine cevap verme tarzında bize bir ipucu verilmiştir. Hiçbir yerde onların doğruyu söylemedikleri konusunda şikâyet etmez. Yalnızca onun bulunduğu yerde onunla bağlantı kuramazlar. Öğütlerinin işe yaramazlık ve uygunsuzluğu hakkında onları defalarca azarlar.

Ümidini yitiren bir adama arkadaşlarının bağlı kalması gerektiği konusunda şikâyet eder, "Kardeşlerim kuru bir dere gibi beni aldattı" (6:15). "Artık siz de bir hiç oldunuz." (6:21); hatta arkadaşlarını "feda ederler" (6:27). Eyüp onlarla alay ederek, "Kendinizi bir şey sandığınız belli, ama bilgelik de sizinle birlikte ölecek!" der. (12:2) "Sizin kadar benim de aklım var" diye itiraz eder (12:3); "sizin bildiğinizi ben de biliyorum, sizden aşağı kalmam" (13:2). "Keşke büsbütün sussanız" (13:5); "Susun, bırakın da ben konuşayım (13:13). "Siz avutmuyor, sıkıntı veriyorsunuz" diye haykırır (16:2); "Boş sözleriniz hiç sona ermeyecek mi?" (16:3). Eğer ben sizin yerinizde olsaydım, sözlerimin size teselli, teşvik ve rahatlama getirmesini sağlardım (16:5). "Ne zamana dek beni üzecek, sözlerinizle ezeceksiniz?" (19:2). "Ey dostlarım, acıyın bana, siz acıyın, çünkü Tanrı'nın eli vurdu bana" (19:21). Keskin ve alaycı bir sitemle bağırarak şöyle söyler: "Çaresize nasıl yardım ettin! Güçsüz pazıyı nasıl kurtardın! Bilge olmayana ne öğütler verdin! Sağlam bilgiyi pek güzel öğrettin!" (26:2-3).

Neticede Eyüp (onların yaklaşımından) hiç de etkilenmemiştir.

Yaşayan Tanrı

Arkadaşlar Tanrı ile ilgili teorik bilgiyi, yani sabit ve değişmeyen imajını kullanmakta ve bunu da her duruma uygulamaktadırlar. Eyüp ise, daha ziyade, dinamik ve yaşayan Tanrı'nın imajı ile bizimle yüzleşir. Karl Barth'ın belirttiği gibi biz, "Yahve ile O'nun devamlı ilerleyen tarihinin gerilim ve sıkıntılarının içine gömülmüşüzdür".²⁵ Eyüp'ün Tanrı ile olan ilişkisinde,

"Arkadaşlar Tanrı ile ilgili teorik bilgiyi, yani sabit ve değişmeyen imajını kullanmakta ve bunu da her duruma uygulamaktadırlar. Eyüp ise, daha ziyade, dinamik ve yaşayan Tanrı'nın imajı ile bizimle yüzleşir."

soyut, teorik ve uzak olan hiçbir şey yoktur. "Doğru ya da yanlış, söylediği her şey, O'nunla elem dolu bir karşılaşmanın ateşinde vaftiz olmuştur."²⁶ Anlaşılmaz görülmesine rağmen, Eyüp devamlı Tanrı ile olan ilişkisinde zorluk çekmektedir. Arkadaşları Eyüp'ün ihtiyaçlarına asla dokunmayan her şeyden uzak bir ilahiyatı benimserler. Bu da bir yalan haline gelir. Rab'bin gazabını da üzerlerine getirir. Tanrı ile olan ilişkilerini belirli ve düzenli bir yapı ile çevrelerler – Tanrı idare edilebilir, düzenli bir kutunun

içinde tutulmaktadır. Buna rağmen, Eyüp kitabı bu kutuyu parçalar, kirişlerini kırar ve Tanrı'yla, O'nun korkunç ve ürpertici özgürlüğüyle yüzleşmemizi talep eder.

Üç arkadaş hata etmişlerdi – ancak hataları "doğru kıyafeti kuşanmıştı".²⁷ Bu şekilde, Eyüp'ün deneyimindeki iki önemli temaya yer vermediler – Tanrı'nın özgürlüğü ve O'nun tarafından ve O'nun için özgür kılınmış kişi.

Özgür adam Eyüp'ün özgür olan Tanrı'sı Yahve ve bu özgür Tanrı'nın özgür adamı olarak Eyüp, ilahi ve insani özgürlüklerinde Eyüp'ü bırakmayan Tanrı'nın Eyüp için o derecede anlaşılabilir hale geldiği halde, Eyüp'ün Tanrı'ya son derece kızgın olmasına rağmen Eyüp'ün O'nu bırakmadığı bir krizin içine birlikte girerler.²⁸

Eyüp bizi Tanrı'nın şiddetine ve insanlığın sefaletine, Tanrı'nın sessizliğine ve insanın çaresizliğine ve en sonunda, Tanrı'nın lütfü dolu kendi vahyine ve insanlığın yenilenmesine götürür. Ancak arkadaşları bunu asla görmezler ve anlamazlar. Onların Tanrı'sı güvenlidir. Eyüp'ün Tanrı'sı ise korkutucu bir şekilde özgürdür. Onların Tanrı'sı kendi varlığını saklama ya da lütfükâr sevgisini gösterme konusunda seçme özgürlüğü gösteremez. Eyüp'ün Tanrı'sı

canlıdır. Görkemli bir şekilde aşkın gibi bizimle yakından da ilgilenir. Eyüp O'nun varlığını artık hissetmediği halde, imanla Tanrı'nın onu yalnız bırakmayacağı, bırakamayacağı gerçeğine tutundu. Bir sonraki bölümümüz bu durumun gereksindirdiği mücadelenin derinliklerini bize daha tam bir şekilde açıklar.

Bir takım imalar

Bu arkadaşların hataları, bizim imanla ilgili anlayışımızın üzerine bazı imalarda bulunur. Arkadaşlar için iman, Tanrı ile yaşayan bir ilişkiden ayrı, mantığa dayalı bir inanç sistemi idi (Elifaz), ya da başkaları öyle söylediği için elde tutulan bir gerçektir (Bildat), ya da hatta sağduyumuza uyan bir dünya görüşü idi (Sofar). Ancak Eyüp için iman, inanç bildirgelerinden oluşan bir mantıksal bir sistem değildir. İman, onu yüzüstü bırakmış gibi görünse dahi, yaşayan Tanrı'yla aralıksız devam eden dinamik bir ilişkidir. Eyüp için iman, kendi belirsizlikleri içinde yaşamasına devam edebilmesi için Tanrı'nın ona verdiği bir armağandır. İman cevap sağlamaz, ama tüm görünüşe rağmen, karanlıkta Tanrı'nın hâlâ kendi tarafında olduğuyla ilgili güveni hayatta tutan bir eldir.

“İman, onu yüzüstü bırakmış gibi görünse dahi, yaşayan Tanrı'yla aralıksız devam eden dinamik bir ilişkidir.”

Kral VI. George, 25 Aralık 1939 Noel Yayınında şu sözleri aktarmıştır:

Yeni yılın kapısında duran adama şöyle dedim: “Bilinmeyene güvenilir bir şekilde adım atabilmem için bana bir ışık ver.” O da şu şekilde cevapladı: “Karanlığın içine gir ve elini Tanrı'nın eline koy. Bu senin için ışıktan daha iyi ve bilinen bir yoldan daha güvenilir olacaktır.”²⁹

Arkadaşların hatalarının aynı zamanda bizim çobansal ilahiyatı ve özenli çobansal bakım üzerine bazı etkileri vardır. Nedeni ise, hizmetin yalnızca çok önemli olan müjde gerçeğinin ilan edilmesi görevi ile ilgili olmadığıdır; bu aynı zamanda ayrıntılara ve somut olan şeylere önem vermektir. Yalnızca Tanrı'nın üstünlüğünü insanın aklını aşandan ilan etmek değildir; sıradan olmanın ve insan hayatında görünüşte önemsiz gibi görünen şeyleri kutsiyetini onaylamaktır. Yalnızca uzaktan bir insanı Tanrı'ya yöneltmek değil, onunla beraber kül yığnında oturup onun gerçek duygu ve çırpınmalarına kulak vermek ve ilahiyatımızın, vaazımızın ve danışmanlığımızın onunla *orada* bağlantıya geçmektir.

Uygulamalı ilahiyat

Israrlı ve kişisel sorulardan kaçınarak ve ilahiyatımızı akademik bir seviyede tutarak, bu üç sefil avutucular gibi mesafeli olmak çok daha kolaydır. Ancak bu Eyüp'ü acısıyla baş başa bırakır. Kişinin ihtiyaçlarıyla ilgilenen uygulamalı ilahiyatın önemini yanı sıra, burada çarenin büyük ölçüde bildirinin aslında bildirinin yolunun olması açısından, bu üç arkadaşın yersiz tutumundan bir ders alalım. Yeni Antlaşma'da, ilahi bildiri sıkça okuyucuların somut ve özel durumuyla uğraşmak açısından ele alınır. Örneğin, 2. Korintliler kitabında, barıştırmaya (uzlaştırmaya) hizmeti ile ilgili olarak bize verilen soyut bir söylem değildir, Korint kilisesinin çok özel ihtiyaçlarına ilişkin olarak ortaya çıkmış ve yürütülmüştür.

Mesih'in beden alışının bildirgesi de bu değil midir? Thomas Oden'ın, “Tanrı bizim referans çerçevemizi alır,” diyerek belirttiği gibi bizim bulunduğumuz mekâna gelen bir Mesih'i vaaz ediyoruz.³⁰ Mesih'in kendi kimliğini kaybetmeden insanlığımızla alakadar olması, yani, danışmanlık terimini kullanacak olursak, O'nun beden alması “ilahi empati” değil de nedir?

Tanrı bulunduğumuz yere gelmiştir ve sıradanlığımızla hatta önemsiz şeylerimizle dahi alakadar olur. Günlük hayatımız O'nun için önemlidir. Bu yalnızca hak ettiğimizi almak gibi basit bir konu değildir. Tanrı bizimle ilgilenirken, yalnızca "ektiğini biçersin" temelinden hareket etmez. Acı çekmeyi belirli bir günaha bağlamamızı önlemek için, bu ilahi gerçeği kendi mutlak yetkili lütfunun daha geniş bağlamına yerleştirir.

Bize verilen hükmü taşıyan Mesih'te artık günahlarımızın yükünü çekmeyiz. Kutsal Ruh aracılığı ile Mesih'in yaşamının bizimkiyle birleşmesi ile Tanrı'yla paydaşlık armağanı bize bahşedilmiştir. Çarmıhta acı çeken Mesih'te, "hak ettiği alma" kanunu kaldırılmıştır ve Tanrı hak ettiğimiz için değil, bizi sevdiği için bizimle lütfunda buluşur. O'nun sevgisinde, acı çekmenin sırrı kendi amaç ve gücünü bulacaktır. Doğal sebeplerin verimsiz doktrini yerine, Eyüp kitabı bize yaşayan Tanrı ile olan ilişkimizin anlamına tekrar bakmamız için ısrar ediyor. **E**

Sonnotlar

- ²⁴ H. R. Niebuhr, *The Responsible Self* (New York: Harper & Row, 1979).
- ²⁵ K. Barth, *Church Dogmatics*, IV/3, s. 459.
- ²⁶ Bkz. s. 459.
- ²⁷ Bkz. s. 459.
- ²⁸ Bkz. s. 460.
- ²⁹ *The Desert* adlı kitabın girişinden Minnie Louise Haskins tarafından aktarılmıştır.
- ³⁰ T. Oden, *Kerygma and Counseling*, (New York: Harper & Row, 1978), s. 50.

Telif Hakları © 2015 Adam Ford. <http://adam4d.com/spend-money/> İzin ile kullanılmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Dini Azınlıklar

■ *Nurettin Oğuz Alhan*

Hristiyanlar bu topraklarda uzun zamandır varlar. Belki günümüzde azınlık diyoruz ancak vaktiyle çoğunluklardı. İlk kiliseler bu topraklar üzerinde kuruldu, Doğu Roma devleti bu topraklar üzerindeydi ve resmen Hristiyan bir devlet olmuştu. Farklı ırklar vardı, Rumlar, Ermeniler ve Süryaniler. Hristiyan Türklerde az da olsa vardı. İslam dinini resmi din kabul eden Osmanlı Devleti'nin kurulması gelişmesi ve fetihleri ile tüm bu Anadolu topraklarını fethetmesi ile Hristiyanlar azınlık durumunda kaldılar. Azınlıkta kalmanın bazı getirileri oldu, yaşam biçimleri değişti, yaşayışları ve ibadetlerinde bazı zorluklar ile karşılaşıldı. Bu yazımda bu gelişimi ve Osmanlı Devleti'nde Hristiyan azınlığın durumunu elimden geldiğince anlatmaya çalışacağım.

Osmanlı Devleti çok kültürlü ve çok etnik grubun olduğu bir devlettir. *Millet sistemi* adı altında toplanmış birçok farklı etnik grup vardı. Kur'an ve İslami öğretilere dayanan şeriat ve örfi hukuk ile yönetilen Osmanlı Devleti'nde Millet kelimesinin kullanımını anlamak istediğimizde Kur'an'a bakarsak eğer on beş farklı ayette kullanıldığını ve bu ayetlerde 'millet' kelimesinin *din* anlamında kullanıldığını görürüz.¹ Yani bunun anlamı günümüzde kullandığımızdan biraz farklıdır. İlber Ortaylı'ya göre Arapçada topluluk – *communitas* – dini grubu, *kavm* etnik kökeni, *ulus* ise milleti karşılar.²

Osmanlı Devleti'nde de millet bu şekilde, dini grup anlamında kullanıldı. Ve aynı zamanda İslam egemenliğini kabul etmiş, Müslüman olmayan gruplar içinde bir terim kullanıldı, *Zımmi*. Zımmiler farklı etnik köken ve inançlar altında toplanan farklı milletlerden olan kimselerdi. Yani millet, Osmanlı Devleti'nde ki bu dini grupları temsil ederdi.³ Bu gruplar, *Rum Milleti*, *Ermeni Milleti*, *Yahudi Milleti*'ydi. Rumlar ve Bulgarlar Ortodoks ise, Rum Milleti adı altında toplanıyorlardı. Türkler, Araplar ve Arnavutlar yöneten takım oldukları için kendilerine *Osmanlı* dediler.

Zımmiler üç ana gruba ayrılıyordu, Hristiyanlar, Yahudiler ve Sabiiler. Bu Zımmi gruba baktığımızda bugünün modern Türkiye'sinden daha fazla olduklarını görürüz. Halil İnalcık'a göre Kadı Muhyiddin'in 1455 nüfus sayımında Galata'da, 592 Rum Ortodoks hanesi (ev halkı), 535 Müslüman hanesi, 332 Latin hanesi (Avrupalı Katolik) ve 62 Ermeni hanesi bulunmaktaydı.⁴

1914 nüfus sayımında ise Osmanlı Devleti'nde 1.173.422 Ermeni, 1.564.939 Rum yaşamaktaydı.⁵

Zımmilerin ve Osmanlıların hakları farklıydı. Osmanlı Devleti bir İslam devletiydi ve şeriata göre yönetiliyordu. Zımmilerde bu şeriat ile yönetiliyordu. Osmanlı Zımmilerin haklarını belirlediğinde bu hakların nasıl olacağını şeriattan öğreniyorlardı ve bu da eşit haklara sahip olunmamasına neden oluyordu çünkü yalnız Müslümanlar ümmetin içinde yer alabilirlerdi.

Evet, Zımmiler İslami yasalara göre yönetiliyorlardı ancak kendi bazı hakları da vardı mesela kendi problemlerini kendi mahkemelerinde görüyorlardı. Eğer problemin iki tarafı da aynı milletten ise, kendi milletinin mahkemesi tarafından yargılanırdı ancak taraflardan birinin Müslüman olması durumunda Kadılar tarafından yargılanılırdı.

Peki Zımmilerin dini özgürlükleri nasıldı? Halil İnalçık'a göre Fatih Sultan Mehmet zamanında insanları müslümanlaştırmak gibi bir politika yoktu.⁶ Ancak gayrimüslimlere uygulanan fazladan vergiler, Müslüman bölgelerden uzaklaştırılmalar ve daha farklı ayrımcılıklar insanların İslam dinine geçmesine sebep oluyordu. Osmanlı Devleti birini yetenekli bulmuş ve ordu da istemişse o kişi üzerinde Müslüman olması için baskı yapıyorlardı, çünkü ordu da gayrimüslim bulunamazdı.⁷

17. yüzyılın sonuna kadar Devşirme adında bir sistem vardı. Bu sistem Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda ki Hristiyan ailelerin çocuklarını alması, onları Müslüman olarak yetiştirmesi ve devletin askeri veya sivil olan farklı işler için eğitmelerini sağlıyordu. Bu da bize gayrimüslimlerin İslam'a geçmesi için bir nevi baskının olduğunu gösteriyor. 18. Yüzyılda Türkiye'de Protestan rahipliği yapan Christoph Wilhelm Lüdeke'ye göre Türklerin asıl fikri, insanlara baskı uygulayarak İslam'a geçmelerini sağlamak.⁸

Mesela kiliselerin tamir ve inşası konusunda bütün kurallar şeriattan geliyordu. Bu nedenle kilise inşa etmek, bazı sınırlara kadar tamir etmek, çan çalmak Osmanlı Devleti'nde izin verilmiyordu. Eğer Kilise'nin çan kulesi varsa devlet tarafından yıkılıyordu.⁹ Çan kulesine sahip olmak yasaktı ama bazı istisnalar da vardı. Bu istisnalar devlet tarafından verilmemişti ancak doğal nedenlerden dolayı oluşmuştu. İzmir, İstanbul, Bursa ve Edirne gibi şehirlerde çan kulesinin olmasına izin verilmiyordu ancak Ege Adaları'nda ki kiliselerde bu kuleler duruyordu ve hatta çanlarını da çalıyordu.¹⁰ Çünkü adalarda ki nüfusun çoğunluğu Müslümanlar değildi.

Tamir edilmesi gereken bir yer varsa kilisenin başı veya patrikhane bunun için izin talep etmeliydi. Bu kısım iki aşamada ilerliyordu, ilk adım Şeyülislamdan fetva çıkması gerekiyordu. İkinci adım ise Padişahın kendisinden izin almak gerekiyordu. Eğer bunlar yerine getirilebilmişse, Kadı önce mekânı (kilise ya da sinagog) teftişe gelirdi, ardından gerçekten bir tamire ihtiyaç var mı yok mu ona karar verirdi. Eğer tamir yapılmasına izin verirse, ölçü alımı yaptırırdı. Peki neden? Çünkü tamirden sonra tekrar bir ölçüm yaptırırdı, daha önce ki durumdan en ufak bir uzunluk büyüklük veya fazlalık bulursa, o hatanın bulunduğu kısmı yıktırırdı.¹¹

Lüdeke'nin anılarına baktığımızda, bunun çok zor bir iş olduğundan bahseder. Şeyhülislam'dan fetva almanın ve ardından Padişah izni almanın hiç kolay olmadığını anlatır. Eğer gerçek anlamda büyük bir ihtiyaç yoksa kilise veya sinagogda, Şeyhülislam rahatsız edilmezdi. Ve her nasılsa tamir yapımı izni çıktıysa da çok para gerekiyordu, tamir masrafları için değil, bu tamiri yapabilmek için Osmanlı Devleti'ne para verilmesi gerekiyordu. İnsanların ve cemaatlerin çok fazla parası yoktu bu yüzden de tamirsizlikten onarımsızlıktan kiliseler yok oluyordu.¹²

Osmanlı Devleti'nde çok fazla kilise de camiye çevriliyordu. Tarih profesörü Rossitsa Gradeva'ya göre Selanik'teki birçok kilise ve ev gayrimüslimlerden alınıp yeniçerileri verildi yahut hamam yapıldı. Tüm bunların hepsi 17. yüzyıla dek devam etti.¹³ Fransız tarihçi Philip Mansel'e göre bu politikanın sebebi İslam'ın gücünü gayrimüslimlere göstermekti ve hatta Pammakritos Kilisesi hakkında Mansel şöyle der, "Bir gün Fatih Sultan Mehmet patrik

Gennadios'u ziyaret etmeye gittiğinde onu orada dua ederken görür, bu onun hiç hoşuna gitmez ve o kiliseyi Hristiyanlardan alır."¹⁴

Ve bu kiliseleri camiye çevirmek Osmanlıda bir gelenek haline gelmişti. Yeni bir yer fethedildiğinde kiliselerden en büyüğü ve en güzel hemen camiye çevrilirdi.

Ayrıca gayrimüslimlerin evleri de farklıydı, farklı olmak zorundaydı. Ev duvarları siyaha boyanırdı. Ev yapıları Müslümanların evleri ile aynı olamazdı, eğer aynıysa bile hemen siyaha boyanırdı. Zaten Müslümanlar ve gayrimüslimler aynı mahallede oturmazdı. İngiliz-Amerikan tarihçi Bernard Lewis'e göre Avrupa'da ki gettolar gibi kurallar yüzünden değildi bu durum, doğal bir hareketti. Mahalleler camii veya kilise etrafında oluşuyordu. Hristiyanlar mahallelerini kilise etrafına kurarken, Müslümanlar aynı şeyi camii etrafında yapıyorlardı.

Gördüğümüz şekliyle gayrimüslimler aynı haklara sahip değillerdi. Gayrimüslimler bu toprak üzerinde yaşamak için para veren kimselerdi sadece. İnanmadıkları bir İslam hukukuna göre yönetiliyorlardı. Çoğu zaman zulüm görüyor kendi inançlarını tamamen yaşayamıyorlardı. İmanda sağlam olmayan birçok insan daha rahat edecekleri için İslam'a geçiyorlardı. Hatta bunlara rağmen hâlâ İsa Mesih'e inanan insanları görmek Wilhelm Lüdeke'yi şaşırtmıştı.¹⁵

Ancak 1839 ve 1856'dan sonra Osmanlı demokrasi yolunda birkaç adım attı. Bu dönemde çıkan fermanlarla, devlet tüm insanların canlarını ve evlerini gayrimüslim olsalar bile koruma sorumluluğunu aldı. Bu fermanlar bir nevi eşitlik getiriyordu.

İkinci olarak Islahat Fermanı veya Osmanlı Reformu (1856) ortaya çıktı. Bu ferman tüm insanların önünde okundu ve özellikle gayrimüslimler olmak üzere verilen tüm özgürlükler açıklandı. Gayrimüslimlere verilen birçok özgürlük vardı ancak bu fermandaki en önemli husus mürtedin – İslam'dan Hristiyanlığa geçmiş kimse – öldürülmesinin kalkmasıydı. Bu da şeriatı reddeden bir kural olma niteliği taşıyordu.

Islahat fermanı misyonerler için önemliydi. Bu fermanın önce misyonerler (genellikle Katolik), sadece gayrimüslim vatandaşlara ulaşabiliyorlardı. Bu Katolik misyonerler, Ermeni ve Rumları Katolik kilisesine döndürmeye çalışıyorlardı ve hatta bu yüzden Ortodoks Patrikhanesinin öfkesini kazanıyorlardı. Bu fermanın önce eğer biri Hristiyanlık hakkında bir Müslümana ulaşır ve çağrı yaparsa iki kişi de idam edilirdi.¹⁶ Ancak bu fermanın sonra bu tehlike kalktı ve insanlar herkese Müjde'yi ulaştırabilir oldular. Yine bu halde bile çok kolay değildi ancak tarihte birçok misyoner görmektediriz.

Mehmet Şükri, 13 Haziran 1861'de Erzurum'da doğdu. Bir imamdı. Türk ve Ruslar arasındaki savaştan sonra, bir asker Türkçe İncil getirmişti. Mehmet Şükri bunu bulup okuyabilmiş ama sahibi ona vermemişti. O da terzinin birinden bulduğu başka bir İncil'i okudu ve bir zaman sonra Hristiyan oldu, adını da Can Aveteryan olarak da değiştirdi.¹⁷ O'nun gibi birçok insan olmasına rağmen imanlarını topluluğa paylaşamamışlardı. Islahat Fermanı korku ve endişeyi kaldırır gibi olsa da toplum baskısı daima oradaydı.

Bir diğer örnek Amerikalı misyoner Cyrus Hamlin. 1839 yılında İstanbul'a geldi ve insanlar için hastane kurup Florence Nightingale ile tanıştı. Ve aynı zamanda hâlâ aktif bir şekilde eğitim öğretime devam eden Robert Koleji'ni kurdu. Ve hatta 13 Protestan kilisesini de başlatmış oldu.

Bunlar gibi bir çok örnek bulunmakta ve fark edildiği gibi Islahat Fermanından sonra misyonerler gelip Müjde'yi duyurma fırsatı buldular. Kolay olmasa da Islahat Fermanı ile bu haklara sahiptiler.

Görüldüğü üzere Osmanlı Devleti'nde gayrimüslim ve Müslümanlar arasında eşitlik yoktu. Aynı haklara sahip değildiler. Kendi topraklarında yabancı gibiydiler. Farklı ve kötü evleri vardı. Kendi dinlerini özgürce yaşama olanakları her zaman yoktu. Gayrimüslimlerin çocukları devlet tarafından alınıp Müslüman yapıyorlardı. Kiliseler ellerinden alınıp camilere çevriliyordu. Ve tüm bunlar o insanları bu toprakların bir parçası olmalarına engel oluyordu. Hristiyanlara kâfir yani Arapça anlamıyla küfreden diyorlardı, bu şekilde aşağılanıyorlardı. Ancak tüm bunlar bu topraklarda Hristiyanlığın yok olmasına sebep olmadı. Aslında tüm bu anlattıklarım ve burada bahsedemeyeceğim kadar uzun detaylara baktığımızda tıpkı Christoph Wilhelm Lüdeke gibi bu topraklardaki Hristiyanların inançlarından ve İsa Mesih'in sevgisinden ayrılmayışlarına şaşırılmamak mümkün değil. Romalılar mektubunda Pavlus ne demişti?

Mesih'in sevgisinden bizi kim ayırabilir? Sıkıntı mı, elem mi, zulüm mü, açlık mı, çıplaklık mı, tehlike mi, kılıç mı? ... Eminim ki, ne ölüm, ne yaşam, ne melekler, ne yönetimler, ne şimdiki ne gelecek zaman, ne güçler, ne yükseklik, ne derinlik, ne de yaratılmış başka bir şey bizi Rabbimiz Mesih İsa'da olan Tanrı sevgisinden ayırmaya yetmeyecektir.
(Romalılar 8:35,38-39) **E**

Sonnotlar

- ¹ Bakara: 120, 130, 135; Al-i İmran: 95; Nisa: 125; Enam: 161; A'raf: 88, 89; Yusuf: 37,38; İbrahim: 13; Nahl: 123; Kehf: 20; Hac: 78; Sa'd: 7.
- ² İlber Ortaylı, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Millet", *TCTA*, c. IV, S. 32, 1986, s. 996.
- ³ Gülnihal Bozkurt, *Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukuki Durumu (1839-1914)* (İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1996), s. 9.
- ⁴ Halil İnalçık, *Osmanlılar* (İstanbul: Timaş Yayınları, 2010), p.196
- ⁵ Değerler şu kaynakta yayınlanmıştır: Stanford Jay Shaw, Ezel Kural Shaw, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*, (Cambridge: Cambridge University, 1976), s. 239-241.
- ⁶ Halil İnalçık, *Fatih Devri Üzerine Tetkikler* (İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınlar, 2014), s.141, 167
- ⁷ Christoph Wilhelm Lüdeke, *Türklerde Din ve Devlet Yönetimi* (İstanbul: Kitap Yayınevi, 2013), s.78.
- ⁸ A.g.e., s. 70-71.
- ⁹ Franz Babinger ve Joachim Mayr *Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke* (O. Harrassowitz, 1923), s. 436.
- ¹⁰ Christoph Wilhelm Lüdeke, *Türklerde Din ve Devlet Yönetimi*, s. 71.
- ¹¹ Hattı Hümayun, No. 36491, t. 1253.
- ¹² Christoph Wilhelm Lüdeke, *Türklerde Din ve Devlet Yönetimi*, s. 71.
- ¹³ Gradeva, "Ottoman Policy Towards Christian Church Buildings", *Etudes Balkaniques*, No. 4, 1994, s. 17-31.
- ¹⁴ Mansel, a.g.e., s. 48-49.
- ¹⁵ Christoph Wilhelm Lüdeke, *Tarihte Din ve Devlet Yönetimi*, p. 77-78.
- ¹⁶ A.g.e., p. 74.
- ¹⁷ Davut Munetoğlu, *Neden Hristiyan Oldular?* (İstanbul: GDK Yayınları, 2011), s. 114-115.

Önder ve Cinsel Günahlar

■ İhsan Özbek

Kadın ve erkek bedenlerinin cinsel çağrışımlar yapacak biçimde reklamlarda ve gündelik yaşamın birçok alanında başkalarına sunulduğuna şahit olmaktayız. Sokaklarda "seks işçisi" kadınların el ilanlarından yarı çıplak insanların resimlerinin bulunduğu film afişlerine, bulvar gazetelerinin ikinci sayfalarındaki "güzel" kızlardan reklam panolarındaki reklamlara dek her yerde başka insanların bedenlerine imrenmeyle bakmak için uyarılıyoruz. Bazılarımız korunmak için cinselliği yasaklamaya, kadınları çarşafa sokmaya çalışıyor, bazılarımız ise cinselliği kötülüyor. Cinsellik birçok günaha yol açıyor.

Cinsellik ve Kutsal Kitap

Kutsal Kitap, Tanrı'nın insanları erkek ve dişi cinsiyetlerde yarattıktan sonra onlara "Verimli olun, çoğalın" ve "Yeryüzünü doldurun" diye buyruk vermiş olduğunu yazar (Yar. 1:28). Kitabın ilk paragraflarında "kutsama" sözcüğü iki kez geçer (Yar. 1:22, 28), her ikisi de önce hayvanların sonra da insanların üremelerinin kutsanmasıyla bağlantılıdır. Cinsellik iyi bir şeydir. Tanrı hem soyumuzun devam etmesi hem de bu sürecin eşler için zevkli bir süreç olması amacıyla cinselliği bu biçimde kutsamıştır. Ama cinselliğin iyi olması tasarlanan sınırlar içinde kalmayla mümkündür.

İlk kadın ve ilk erkeğin ilişkilerinden söz edildiği sonraki bölümde de erkeğin karısına bağlanacağı ve ikisinin tek beden olacağı yazılıdır (Yar. 2:24). Bu bağın ruhsal, sosyal, cinsel bir bağ olduğu ve evliliği işaret ettiği söylenebilir. Böylece Tanrı, tek eşli bir evliliği onayladığını daha Kutsal Kitap'ın başında ifade etmiştir. Daha sonra bu tek eşlilik vurgusu İncil'de de önce İsa Mesih tarafından (Mat. 19:3-6) sonra da Pavlus tarafından (Ef. 5:22-33) söylenenlerden de anlaşılmaktadır. Üstelik Pavlus kilise görevlilerinin tek eşliliğine özel bir vurgu yapar (1Ti. 3:2, 12; Tit. 1:6).

"Cinselliğin iyi olması tasarlanan sınırlar içinde kalmasıyla mümkündür."

Tek eşlilikten ne anlamamız gerekir? Burada tek kadın ya da tek adamla evlenmenin ötesinde bir anlam var mıdır? Bu konuda karar vermek için İsa'nın belirlediği ölçütleri anımsamak gerekir: "Ama ben size diyorum ki, bir kadına şehvetle bakan her adam, yüreğinde o kadınla zina etmiş olur" (Mat. 5:28). Yalnızca fiziksel ilişki değil, eşinden bir başka kişiye yönelik cinsel düşünceler de zina kapsamı içinde değerlendirilmiştir. Kötü yolda yürüyen insanlar betimlenirken, zina ve başkalarını zinaya teşvik etmek konuları da tekrar gündeme gelir: "Gözleri zinayla doludur, günaha doymazlar. Kararsız kişileri ayartırlar. Yüreği açgözlülüğe alıştırmış lanetli insanlardır" (2Pe. 2:14). Dolayısıyla eylemde ya da düşüncede insanın cinselliği eşine yönelik olmalıdır. Cinsellik ancak bu sınırlar içinde yaşandığında kutsanmış bir ilişki olacaktır.

Cinsel Günahlar

Kutsal Kitap cinselliğin sınırlarını tek eşle duygusal ve fiziksel ilişki olarak çizmiş olsa da, insanların günah işleyip Tanrı'ya başkaldırmasından sonra işler cinsellik alanında da bozuldu. Daha Adem ile Havva ölmeden yaşamış olan Lemek, iki kadınla evlenmişti (Yar. 4:19). Çok eşlilik ataerkil düzende o zamandan bu yana süregitmektedir. Kutsal Kitap'ta çok eşlilikle ilgili çok sayıda örnek vardır. Tanrı insanların bu günahlarını en azından kadınlar yararına bir ölçüde dizginlemek için çok eşlilik için de bazı kurallar getirmiştir (Çık. 21:10-11; Yas. 21:15-17). Yine de Eski Antlaşma döneminde Davut, Süleyman gibi krallar açıkça yasaklanmasına karşın birden çok kez eş aldılar (Yas. 17:17; 2Sa. 3:2-5; 1Kr. 11:1-4). Sürgün sonrasında ise çok eşlilik pek yaygın değildi.¹

Erkekler yüzyıllar boyunca birden çok kadınla evlenmeyi bir hak saydılar ve hâlâ ülkemizde "kuma" adı altında birden çok kadınla evlenmek yasal olmamasına karşın halkın önemli bir kısmı tarafından onaylanmaktadır.

Türkiye'de kadınların evlilik dışı cinsel yaşamları namus anlayışı nedeniyle yasaklansa ve ayıp görülse de, erkekler cinsel deneyim yaşamaları için özendirilmektedir. Başka bir deyişle, erkeklerin fuhuş ya da bir başka yolla cinsel deneyimleri olağan görülmektedir. Bu da cinsel ahlaksızlığı toplumsal açıdan sıradanlaştırmaktadır. Günah hoş görülür hale gelmekte ya da en azından göz ardı edilmektedir. Çünkü günahı işleyen "ne de olsa erkektir".

"Bu günahları engellemeye çalışmanın en iyi yolu, hem günahı işleyenleri hem varsa kurbanları Kutsal Kitap'ın dedikleri konusunda bilgilendirmekten ve gereken önlemleri almaktan geçer."

Ne yazık ki, hem Türkiye'de hem de dünyada kiliseler de cinsel günahlara karşı bağımsız değildirler. Birden çok kadınla cinsel ilişkiye girenler, eşcinsel ilişkiler içinde olanlar, pornografi bağımlılığı, teşhircilik, taciz, çocuk istismarı gibi suçları işleyenler dünyanın her yerinde, her kurumunda olduğu gibi kilisenin de içinde görülmekte. Bu günahları engellemeye çalışmanın en iyi yolu, hem günahı işleyenleri hem varsa kurbanları Kutsal Kitap'ın dedikleri konusunda bilgilendirmekten ve gereken önlemleri almaktan geçer.

İnsanları en çok hayal kırıklığına uğratan konuların başında neden kilise önderlerinin bu tür cinsel günahlara düşebiliyor olduğu gelir. Kiliseler güvenli yerler, kilise önderleri güvenilir kişiler olmalıdır. Durum böyleyken nasıl oluyor da kilise önderleri bu tür günahları işliyorlar?

En basit yanıt insanın günahkâr olduğudur (Rom. 3:23). İçinde yaşadığımız beden günaha eğilimlidir ve eğer uyanık davranılmazsa (1Pe. 5:8), dünyasal eğilimlere taviz verilirse (Kol. 3:5-6), insanların isterlerse kilise önderi olsunlar bu günahlara düşmeleri yadırganmamalıdır. Yine de bu günahları ortaya çıkartan koşulları incelemek önlem almak açısından yararlı olacaktır.

Günahı Kolaylaştıran Koşullar

1. Yalnızlık

Cinsel günahlara düşen önderlerin bu sorunlarının ortaya çıkması, onların yalnızlıklarıyla çok bağlantılıdır. Bir grup insana önderlik eden kişi, zamanla fark etmeden önderlik ettiği gruptan

ayrışmaya başlar. Hizmet ettiklerini “onlar” olarak görmeye başlar. Kendisi “onların” iyiliğini düşünen, bu nedenle her şeyi “onlara” anlatamayacak olan, kendi hatalarını ve zayıflıklarını gizlemek durumunda olan “üstün” liderdir. Kendini üstün hissetmese bile aslında “onlar” karşısında olduğundan farklı bir resim çizmek zorunda olduğunu sanır. Böylece önderlik yalnızlaştırır, önder sahicilikten uzaklaşır. Hizmet ettiği kişiler onun içinde olup biteni bilmez. İçinin günahın etkisiyle karanlıkla dolabilmesi mümkündür (1Yu. 1:6,8).

Bir kişiden söz edildiği zaman “yalnız” sözcüğünün anlamının ne olduğunu Arkadaş Türkçe Sözlük şöyle açıklıyor: “Yanında başkaları bulunmayan, tek başına; yanında başkaları olmayarak; sadece, salt; toplumsal ilişkilerden yoksun olan ya da bırakılan kişi.” İnsan toplumsal bir varlık olarak başka insanlara ihtiyaç duyar. Eğer yalnızlık durumu geçici bir durum değilse insanda izler bırakması kaçınılmazdır. Yalnızlık iyi değildir (Yar. 2:18).

“Eğer sevilme özlemi tatmin edilmezse yalnızlık yıkıcı bir hal alır ve günahla sonuçlanır.”

Sanders, “insanlar sevgiye doyurulamayacak bir özlem duyarlar” diye yazmıştır.² Eğer bu özlem tatmin edilmezse yalnızlık yıkıcı bir hal alır ve günahla sonuçlanır. Çünkü kişi tatmini başka yerlerde arayacaktır. Cinsellikte aşırılık, pornografi, fuhuş bu yollardan konumuzla ilgili olanlardır. Zaten dünyanın cinsellekle ayartma çabası kişiyi zayıf düşürmektedir, bir de yalnızlığın üstüne sevgisizliğin getirdiği sorunlar bindiğinde günahın çekiciliğine karşı savunma kişinin savunma gücünü azaltır.

Önderlerin yalnız olmak zorunda olduğu doğru değildir. Pavlus, yalnız kaldığında Timoteos’u çağırmıştı (2Ti. 4:9-18). 17. ayette yalnızlığından ötürü Rab’bin özel bir biçimde ona yardım ettiğinden söz eder. Önderlere yardım etmek için bir mentor, başka kiliselerde önderlik eden arkadaşlar, kilisenin ihtiyaçları, bu yalnızlığı gidermek için akla ilk gelen seçeneklerdir. Önder birlikte dua edeceği, günahlarını itiraf edebileceği, dua konularını açıkça paylaşabileceği arkadaşlar bulmak için dua etmelidir.

2. Duasızlık

Bazen kilise önderi ne kadar Kutsal Kitap’tan söz etse ve vaazlarında duayı konu etse de, okuma ve dua etme konularında sadık davranmayabilir.

Kişisel olarak yaşadığı sorunlar, dualarına beklediği yanıtları almıyor olması ve benzeri nedenlerle Tanrı ile ilişkisinde hayal kırıklığına uğramış olabilir. Bu hayal kırıklığının sonuçlarından biri de duasızlık olabilmektedir. Tanrı’yla ilişkiden soğumak, hiçbir şeyden medet ummamak kişiyi dua etmeyi savsaklamaya yönlendirebilmektedir. “Bazen dua eden insanların zihinlerine olumsuz bir ruh işlemektedir.”³ Bu da insanları Tanrı’nın önünde durmaktan alıkoyan bir sürece götürür.

E. M. Bounds bu süreci şöyle tarif ediyor: “Önce dualar aceleye getirilir. Bir huzursuzluk ve aşırılık baş gösterir ve bütün adanmış dini faaliyetleri yok etmeye başlar. Sonra dua zamanı kısılır ve duadan zevk almak yerine sıkılmaya başlanır. Daha sonra dua araya sıkıştırılmaya başlanır ve kısa süreler halinde dua edilir. Verilen değer azalır. Dua etmenin önemi küçümsenir. Ne saygı gösterilir ne de bir yarar umulmaya başlanır. Dua gözden, gönülden, alışkanlıklardan, hayattan uzaklaşır. Dua etmeyi bırakırız, ruhsal bir yaşam sürdürmeyi bırakırız.”⁴

Ruhsal bir yaşam sürdürmeyi bıraktığımızda her tür ayartıya açık hale geliriz. Önder duada bir yaşam sürdürmedikçe, Tanrı'nın huzurunda alçakgönüllü bir biçimde diz çökmedikçe kolayca beden ve dünyanın çağrısına uyabilecektir. Cinsel günahlar önderleri lekelemek için en tehlikeli günahlardan biridir. Bu lekeden uzak durmak için duada ve ruhsallıkta kalmak gerekir.

3. Güç

Önderler zaman içinde giderek artan bir güce sahip olduklarını görürler. Kilisede önderin hesap verme sistemi yıllar geçtikçe savsaklanmaya başlar. Önderin bir kurula ya da topluluğa hesap vereceği, topluluğun doğal haliyle bilgi alıp soru soracağı bir düzenin kurulması yönünde bilinçli çaba gösterilmediği takdirde, zamanla önderden hesap sorulmaz ve önder

kararlarında, eylemlerinde hesapsız bir inisiyatif kullanmaya başlayabilir.

“Gücün yozlaştırma eğilimi vardır ve mutlak güç mutlaka yozlaştırır.”

Lord Acton yazdığı bir mektupta, “Gücün yozlaştırma eğilimi vardır ve mutlak güç mutlaka yozlaştırır”⁵ demiştir. Bir başka zaman şunu da

eklemiştir: “Mutlak güç her zaman ahlaki yozlaşmayı da getirir.”⁶ Bu ahlaki yozlaşmanın varacağı noktalardan biri de cinsel ahlaksızlık olabilmektedir.

Kilise önderleri kapalı kapılar arkasında iş yapan, para, ilişkiler, yetki konularında hizmet ettikleri topluluğa hesap verme gereği duymayan kişiler olamaz. Kilise önderliği bir hizmettir, önderler Tanrı'nın lütfuyla hizmet etmeye layık sayılmışlardır. “Ayıplanacak duruma ve İblis'in tuzağına düşmesin” (1Ti. 3:7) diye kendilerinden beklenen ölçütlere uygun yaşamalıdır.

4. Yanlış kültürel altyapı

Bu başlığı bir başka biçimde söylemek gerekirse “dünyanın düzeni” de denebilir. Cinsel ahlaksızlık söz konusu olduğunda çoğunlukla erkek hem eşini hem de bu ahlaksızlığı birlikte yaptığı kişiyi değersizleştirdiğini fark etmez.

Kadın ikinci sınıf bir varlık olarak görülür ve evlilikte (maalesef özellikle doğu toplumlarında, Türkiye’de de) kadın söz hakkına sahip olmayan bir konumda sayılır. Kadının erkeğe ekonomik ve sosyal bağımlılığı arttıkça, kadın erkeğe karşı çıkmaya kalktığında kaçacak yeri olmadığında, erkek cinsel fanteziler konusunda kendini daha özgür hissedebilmektedir.

Yaşadığımız erkek egemen kültür, kocaya karısı yaşlandığında daha genç bir kadını seçmesinin doğal olduğu fikrini vermektedir. Onu neredeyse tüketilen bir mal olarak değerlendirmekte ve yenisini almakta bir zarar görmemektedir. Söz konusu kilise önderi olduğunda, boşanmanın getireceği sorunlar nedeniyle başka yolların denendiğini görmekteyiz.

İçinde yaşadığımız kültür ne derse desin Kutsal Kitap öğretisinin bu tür ilişkileri onaylamadığını her kilise önderi bilir. Romalılar 8. bölüm bize benliğe göre değil, Tanrı'nın yoluna uygun bir yaşam sürmeyi buyurur.

Kilisenin Cinsel Günahlara Vermesi Gereken Tepki

Ne yazık ki hem Türkiye’de hem dünyada bu tür günahlar işlenmektedir. Ve ne yazık ki, kiliselerin önderlerinin düştüğü günahlara çoğunlukla seyirci kaldığı ve bunların üstünü örtmeye çalıştığı görülmektedir.

Bu konuda kiliseye düşen görevler nelerdir?

1. Günaha düşmüş olan kişiye sevgiyle, yumuşak ruhla davranmak gerekir (Gal. 6:1). Amaç kilise önderinin cezalandırılması, ondan intikam alınması olamaz. Kilisenin amacı söz konusu kişinin bir daha aynı günahı işlemeyeceği biçimde "yola getirilmesidir". Dolayısıyla bütün süreç buna uygun yürütülmelidir.
2. Birden çok tanık olması gerekir (1Ti. 5:19). Günümüz teknolojisi tanıklar olmaksızın kesin kanıtlar sunabilmektedir. Bu durumda söz konusu kanıtlar (ses, görüntü, vs.) birden çok kişi tarafından sınanmalıdır.
3. Kilise üyelerinin bu konuda bilgilendirilmesi ve bir disiplin (uzaklaştırma) uygulanması gerekebilir (1Ko. 5:11-13).
4. Tövbe edenler bağışlanmalıdır (2Ko. 2:5-11). Bu her durumda görevlerine dönmeleri anlamına gelmez.
5. Bu günahların yaşanmaması için kilise önderlerinin güvenli bir hesap verme, sorumlu olma ilişkisi içinde olmasını sağlamalıdır.

Son Söz

Kilisede insanlar oldukça günah da olacaktır. Tam kutsallığa ancak Tanrı'nın huzurunda erişilecektir. Hiçbir önder mükemmel değildir ve hepsi günahlıdır. Hem kilisenin hem de önderlerin bunun farkında olarak yaşamlarını düzenlemesi gerekir. Günahla aralarına mesafe koyabilmek için gereken hazırlığı yaparak, tövbede kalarak kutsal bir yaşam sürdürmelidirler.

Sonnolar

- ¹ Liliana Vana, *Yahudilik'de Kadın*, çev. Mehmet Aydın (Konya: Nüve Kültür Yayınları, 2013).
- ² J. Oswald Sanders, *Facing Loneliness* (Grand Rapids, Michigan: Discovery House Publishers, 1988), s. 12.
- ³ Dick Eastman, *Dick Eastman on Prayer* (Grand Rapids, Michigan: Global Christian Publishers, 1999), s. 21.
- ⁴ E.M. Bounds, *The Complete Works of E. M. Bounds on Prayer* (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1992), s. 342.
- ⁵ "Lord Acton Quote Archive," *Acton Institute for the Study of Religion and Liberty* < <http://www.acton.org/research/lord-acton-quote-archive> > (15 Haziran 2015 tarihinde erişilmiştir).
- ⁶ A.g.e.

"Hayat bizi bir bereketten diğerine götüren ve sonunda cennetle biten düz bir çizgi değildir. Yaşam dolambaçlı ve dertli bir yoldur. Sorun ardına sorun gelir. Kutsal Kitap'ta Yusuf, Eyüp, Ester, Rut gibi kişilerin hayat öykülerinin püf noktası sırf zihnimizde değil her yönden Tanrı'nın o dolambaçların hepsinde bizden yana olduğunu hissetmemize yardım ettiğidir. Tanrı sadece sorun bittikten sonra ortalığı temizlemek için meydana çıkmıyor. Sorunlara egemen oluyor ve yolumuzu çiziyor; bunların amacı hem bizim iyiliğimiz hem de İsa Mesih'in yüceltilmesi için uzun vadeli amaçlarını yerine getirmektir."

John Piper

A Sweet and Bitter Providence: Sex, Race, and the Sovereignty of God (Wheaton, Illinois: Crossway Books, 2010)

İnlerken Sevinmek

Tedavi Edilemez Kanser ve Mesih'te Yaşamla Güreşi

▣ *Ken Wiest*

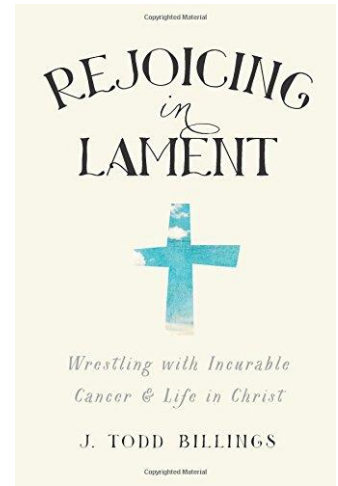
▣ *Kayra Akpınar*

Rejoicing in Lament: Wrestling with Incurable Cancer and Life in Christ

J. Todd Billings.

(Grand Rapids, Michigan: Brazos Press, 2015)

J. Todd Billings, ABD'nin Michigan eyaletindeki bir ilahiyat okulunda Reform Teolojisi Araştırma profesörüdür. 2012 yılında Multipl Miyelom diye bilinen agresif bir kanser hastalığına yakalanır. Bu hastalığın tedavisi yoktur, fakat kemoterapinin ardından Billings'in hastalığında bir gerileme görülür. Şimdi doktorlar kanserin kesinlikle tekrarlayacağını söylüyorlar, fakat bunun ne zaman olacağı bilinmiyor. 39 yaşındaki bu adam tüm bu süreç aracılığıyla inleyerek yakarmanın anlamını öğreniyor. Öğrendikleri gerçekler teolojik değildir. Öğrendikleri bu deneme sürecinde, Tanrı'yla yürüyüşünde ve başkalarının ona hizmetinde yaşamıştır. Billings'in kitabı, inlerken yakarmanın Mesih imanlısının hayatındaki yeri konusunda muhteşem bir kaynaktır; bizi birey olarak doğru şekilde acı çekmeye yöneltir ve acı çeken kişilere nasıl hizmet edeceğimizi gösterir.

Billings'in başlangıç noktası kendisi değil, Tanrı ve Mesih'tir. Bu doğru bir başlangıç noktasıdır, çünkü kendimizi anlayabilmemiz için kendini Mesih'te açıklamış olan Tanrı'ya bakmamız gerekmektedir. Sahip olduğumuz Tanrı bilgisi bize yaşamımızın sonuna kadar güvence verir. Billings Heidelberg İlmihali'ndeki ilk soruya değinir: "Yaşamda ve ölümdede tek tesellin nedir?" "Kendime ait değilim, yaşamda ve ölümdede bedenim ve canım sadık Kurtarıcım İsa Mesih'e aittir." (sayfa 4). Bu düşündürücü bir cevaptır. İmanlıların Tanrı'yı ve armağanlarını sağlıklı bir şekilde görebilmesi için Tanrı'nın bize hiçbir şey borçlu olmadığını anlamalıyız; biz her açıdan O'na aidiz. Tanrı'yı tanımak kendimize dair doğru bir tutum takınmamızı sağlar; sonlu varlıklar olduğumuzu anlarız. Her konuda sınırlıyız, bilhassa bilgeliğimizde ve hayat üzerinde sahip olduğumuz kontrol konusunda. İmanlılar için de bu geçerlidir. Tanrı'nın tasarılarında veya karakterinde, insanın fiziksel hayatına müdahale etmesini gerekli kılan bir şey yoktur. Mesih imanlısı kötülükle, hastalıkla, acıyla karşı karşıya geldiğinde bu gerçekle rahatlıkla yaşayabilmesi çok önemlidir. Mesih imanlıları olarak acılardan veya hastalıktan kurtulmamız için yeterince iman etmemiz veya dua etmemiz gibi bir kaide yoktur. İmanımız, kutsallığımız veya dualarımız bizi kötülükten kurtaracak diye bir garanti yoktur.

Dolayısıyla Billings dünyadaki kötülük sorununu ele aldığı anda, Tanrı'yı, insanı ve günahlı dünyayı zaten doğru hizada gören bir teolojik görüşle bunu yapar. Dünyadaki kötülüğün sebebini açıklamak için tek bir doğru ve net cevap yoktur. Tüm kötülüğün insanın günahlı seçiminin bir parçası olduğu fikri ancak kısmi bir cevaptır. Billings, Tanrı'nın dünyadaki kötülükle ilişkisini göstermek için Mezmurlar'dan ve Kutsal Kitap'taki çeşitli kısımları dikkatlice irdeler. Billings kötülüğü ve Tanrı'nın tepkisini iyi bir şekilde tanımlar: "Tanrı günahattan nefret eder, Tanrı tacizden nefret eder. Biz de aynı olmalıyız." (85). Tanrı kötülüğü dizginler, kötülüğü sınırlandırır ve kötülüğü iyi amaçları için kullanır. Ne var ki bunu bazen görmeyiz. Neden (kendi sınırlı bakış açımızdan) kötülük kontrolsüzce devam ediyormuş gibi görünür ve Tanrı engel olmak veya durumu değiştirmek için müdahale etmez? Bizler içimizden inliyorken yaşamayı yani belirsizlik içinde Tanrı'ya güvenmeyi öğrenelim diye diye. Cevaba (Neden? Ne zamana dek?) veya umuda (bir gün bitecek) güvenmek yerine, Tanrı'nın tüm vaatlerinin gerçekleşeceği yeni Yeruşalim gelene, yani "sona" dek O'na güvenmeyi öğrenebiliriz. Böylece başkalarına da daha etkili bir şekilde hizmet edebiliriz. Aklımızda senaryolar kurup sorunlara açıklamalar getirmemiz gerekmez, çünkü Tanrı'yı tanırız. Açıklamaların ancak bir tahmin olduğunu, sakinlik içinde güven duymanın hem kendimiz hem de başkaları için daha faydalı olduğunu aslında biliriz. Mesih imanlıları olarak ayetler ve teolojiler seçip sebepler veya senaryolar kurmakta, hizmetimize yardımcı olmak için bir açıklama getirmeyi ummakta ustayız. Ne var ki bunlar ancak Tanrı'nın kötü taklitleri, haliyle de putlardır.

Billings Mezmurlar'ı kullanarak dua etmenin Mesih imanlıları için günlük bir alışkanlık olması gerektiğine inanır. Mezmurlar önceliklerimizi şekillendirir ve yeniden yönlendirir, aynı zamanda günah ve getirdiği yıkım için inleyerek yakarmamıza yardımcı olur. Dünya acı çekmek üzere yaratılmadığı için isyan, Tanrı'ya yakarma ve beraberindeki duygularla boğuşanlara içten bir şefkat hissetmeye iznimiz var. Neden? Çünkü içimizden inliyorken ve

“Dünya acı çekmek üzere yaratılmadığı için isyan, Tanrı'ya yakarma ve beraberindeki duygularla boğuşanlara içten bir şefkat hissetmeye iznimiz var.”

başkalarına yardım etmeye çalışırken O'na güvenmemize yetecek şekilde O'nu, karakterini ve amacını biliyoruz. Dualarımızda ve inleyişlerimizde sabırlı olmak (ki bu Billings'in başkalarında nadiren gördüğü bir şeydi), Kutsal Ruh'un içimizde daha derin bir iş yapmasına, meyve vermemize, güvenimizi güçlendirmemize fırsat sağlar. İnleyişle yakarmak yasımızı, öfkemizi ve kafa karışıklığımızı, hatta korkumuzu Tanrı'ya ifade etmemiz anlamına da gelir. Bu inleyişle yüreğimizle daha net ve

derinden yüzleşiriz ve Tanrı'nın vaatlerine ve zamanlamasına güvenmeyi öğreniriz. En başta inleyerek yakarmamıza sebep olan etken, Tanrı'ya ve vaatlerine olan imanımız ve hayatın çeşitli açılarından O'nun iyiliğini yansıtmadığını görmemizdir. Billings, Tanrı'ya güvenin, çektiğimiz acılar için açıklamalar veya cevaplar veya durum değişikliği talep etmek olmadığını, iman ettiğimiz için daha iyi cevaplar hak ettiğimizde ısrar etmek anlamına gelmediğini vurgular. İman, neden acı çektiğimize dair bir açıklamaya sırtını dayamaz, Tanrı'nın karakterine ve vaatlerine sırtını dayar. Sıklıkla açıklamaların yardımcı olacağını düşünürüz, oysa (hatalı olarak) kendi anlayışımızın ve hislerimizin Tanrı'ninkinden daha iyi olduğunu düşünen bizler için bu açıklamalar kabul edilemezdir.

Tanrı şifa verebilir mi? Evet. Her zaman şifa verir mi? Hayır. Tepkimiz ne olmalı? Dua ve aynı zamanda inleyişle yakarmak. Düşüncelerimizi, hislerimizi, dualarımıza olan imanımızı

yüceltip bunlarla Tanrı'nın elini zorlayabileceğimizi düşünmemeliyiz. Elbette ki duada güç vardır, fakat duanın değil, Tanrı'nın gücüne güvenmeliyiz. Billings der ki "Sıklıkla kendi dualarımızın kahramanları oluruz". "Biz kendi işimizi yapıyoruz öyle ki O da kendi işini yapsın." Thompson'dan bir alıntı yapar: "Tanrıymışsınız gibi kendi başarınızı şekillendirme işi size ait değil. Hayatınızın son bölümünü yazmak sizin göreviniz değil. Yarım kalmış işleri tamamlamak sizin işiniz değil. Her şeyi anlamlandırmak sizin işiniz değil. Sizin yaşamınız Mesih'te, Tanrı'da saklıdır. İmanınızın ve sadakatinizin en büyük göstergesi yaşamınızı orada bırakmaktır! Öğrencilikle gelen soru işaretlerini çarmıhta bırakın. Bırakın parçaları Tanrı toplasın. Öyküyü Tanrı tamamlasın" (109). Billings'in kendisi şunu ekler: "Tanrı'ya geldiğimizde dualarımızın kahramanları olduğumuzu düşünürsek Mesih'in çarmihını unutmamız demektir. Tanrı'nın hayatımız için acı yerine sadece şifa ve sevinç istediğini varsaydığımızda Mesih'in çarmihını unutmamız demektir. Dirilmiş Mesih'le sürdürdüğümüz hayatın zafer ardına zaferle dolu olması gerekiyormuş gibi davrandığımızda Mesih'in çarmihını unutmamız demektir" (127).

"O'nunla ilişkimizde tam anlamıyla kişiler olmamızı istiyor, önemli bir yönümüzü (yani duygularımızı) O'ndan gizlememizi istemiyor."

Tanrı bizim duygularımızdan korkmaz. Tanrı'nın duyguları var, mükemmel, tam ve sağlam duyguları var. Karaktere sahip bir Tanrı'ya tapıyoruz. O'nunla ilişkimizde tam anlamıyla kişiler olmamızı istiyor, önemli bir yönümüzü (yani duygularımızı) O'ndan gizlememizi istemiyor.

Bu kitap, Hristiyan yaşantısının sıklıkla görmezden gelinen bir parçası üzerine derin ve düşündürücü bir kitaptır. Onu okumalı, gerçeklerini özümsemeli ve acı çekme ve kötülük hakkındaki düşüncelerimizi değiştirmeliyiz. Mesih imanlıları ve kilise olarak bizim, çektiğimiz acılar süresince sarsılmayan bir imanla ve güvenle dünyanın hayranlığını kazananlardan olmamızı ve imanımızın gerçek olmasını dilerim. **E**

"Hristiyan inancı bizi üzüntüden, hastalıktan, sevdiğimizi kaybetmekten veya hayal kırıklığından muaf tutmaz. En azından şimdilik! Hristiyan olmanın şimdiki yaşamda da sağlık, zenginlik, huzur ve refaha sahip olmak anlamına geldiğini öğretenler kültürümüzün refah arzusuna başvurur. Ne var ki böyle bir düşünce ne Kutsal Kitap'ta yer alır ne de insanların tecrübelerini yansıtır."

Alistair Begg

What Angels Wish They Knew (Chicago: Moody Publishers, 1998), s. 195.

"Gerçek şu ki başarı ve kahkaha dolu zamanlardan ziyade başarısızlık ve göz yaşlarıyla dolu zamanlarda ruhsal gelişim kat edilir."

Alistair Begg

Made for His Pleasure: Ten Benchmarks of a Vital Faith (Chicago: Moody Publishers, 2005), s. 106

Kaynak

Türkçe Tanrıbilimsel Kütüphane İçin Gerekli Temel Yayınlar

▣ *J.M. Diener ve Ken Wiest*

Biz yorumcuların yorumlarımızı doğru yapabilmek için genellikle yardıma ihtiyacımız olur. Bazen kültürel bağlamları bilemeyiz veya unutmuşuzdur. Tarihin tüm akışını da aklımızda tutamayız. Belirli bir kitapçığın yazılış tarihini veya konumunu hatırlayamayız. Bazen de çözümleyemediğimiz bir bölümle karşı karşıya geliriz. Bundan dolayı diğer bilgili ve okumuş tanrıbilim âlimlerinin hazırladığı yazılara başvurmamız gerekir. Geçenlerde birileri bize Türkçe kitaplardan oluşan bir tanrıbilimsel kütüphanede nelerin olması gerektiğini sormuştu. Aşağıda hazırladığımız listeyi bulabilirsiniz.

Listemizdeki kitapların hepsi Kutsal Kitap'ı saygıyla yorumlayan ve çoğu Protestan mezhebin kabullendiği öğretileri içerir. Bunların bazıları yayın dışı veya bulunması zor olabilir. Öncelikle İstanbul'daki Greenhouse Kitabevi'ne (<http://greenhousekitap.info/>) veya İzmir'deki Söz Kitabevi'ne danışmanızı öneririz. İdefix (<http://www.idefix.com>) veya Nadirkitap.com (<http://www.nadirkitap.com>) web sitelerinde çoğunlukla bu kitapları bulunur (Haberci Yayıncılık'ın tüm kitapları İdefix'te mevcuttur). Şayet bulamazsanız, yayımcı belki başkasından fotokopi aracılığıyla çoğaltmanıza izin verebilir. Rabbimiz dileyene verileceğini, arayanın bulacağını söyler (Mat. 7:7). Sormakta fayda vardır.

Listemizi üç başlığa ayırdık: *Temel Kaynaklar*, Kutsal Kitap'ın ve Hristiyan öğretilerin tümünü ele alan yayımları içerir. *Sistematik Tanrıbilim*, belirli tanrıbilimsel konular hakkında yazılmış kitapları içerir. *Yorum Kitapları*, kendi kullandığımız ve önerdiğimiz yorum kitaplarıdır.

Temel Kaynaklar

- *Açıklamalı Kutsal Kitap* (1. ve 2. baskı) (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları)
- Paul Lawrence, *Kutsal Kitap Tarihi Atlası* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2008)
- *Holman Kutsal Kitap Rehberi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2012)
- William Sanford LaSor, David Allan Hubbard ve William Frederic Bush, *Eski Antlaşma'ya Genel Bakış* (İstanbul: Haberci Yayıncılık, 2010)
- D. A. Carson ve Douglas J. Moo, *Yeni Antlaşma'ya Giriş* (İstanbul: Haberci Yayıncılık, 2008)
- Robert H. Gundry, *Yeni Antlaşma'ya Genel Bakış* (İstanbul: GDK Yayınları, 2014)
- Wayne Grudem, *Hristiyan İlahiyatı* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2005)
- Peter Jeffery, *Hristiyan İncanın ABC'si* (İstanbul: Gerçeğe Doğru Kitaplar)
- Bruce Milne, *Tanrı Öğretisi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları)

- Carlos Madrigal, *Apologia: İncil ve Hıristiyanlık Sorgulanıyor* (İstanbul: Dharma Yayınları, 2009)
- Gordon D. Fee ve Douglas Stuart, *Kutsal Kitap'ı Bilinçli Şekilde Okumak* (İstanbul: Haberci Yayıncılık, 2008)

SistematiK Tanrıbilim

- Tanrıbilim: J.I. Packer, *Tanrı'yı Tanımak* (İstanbul: Müjde Yayıncılık, 1996)
- Mesih bilimi: J. Oswald Sanders, *Mesih'in Eşsizliği* (İstanbul: Lütuf Yayıncılık, 2001)
- Kurtuluş bilimi: John Stott, *Mesih'in Çarmıhı* (İstanbul: Bütün Dünya, 2000); Philip Ryken, *Kurtuluşun Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları, 2014)
- Kıyamet bilimi: Jerry Mattix, *Son Günler* (İstanbul: Gerçeğe Doğru Kitapları, 2013)
- Kutsal Kitap bilimi: İhsan Özbek, *İslam İkliminde Kutsal Kitaplar* (İstanbul: Gerçeğe Doğru Kitapları, 2014)
- Kilise tarihi: *Hıristiyanlık Tarihi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2013)

Yorum Kitapları

- Alec Motyer, *Filipililer'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları,)
- Alec Motyer, *Yakup'un Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Barry Webb, *Yeşaya'nın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Bruce Milne, *Yuhanna'nın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Christopher J.H. Wright, *Hezekiel'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları, 2014)
- David Atkinson ve Joyce G. Baldwin, *Yaratılış'ın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- David Prior, *1. Korintliler'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Derek Tidball, *Levililer'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- John R.W. Stott, *Romalılar'ın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- John Stott, *Efesliler'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Leon Morris, *Selanikliler'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Mary J. Evans, *Samuel'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Michael Green, *Matta'nın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Michael Wilcock, *Mezmurlar'ın Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- Paul Barnett, *2. Korintliler'in Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- R.C. Lucas, *Kolosaliler ve Filimon'un Mesajı* (İstanbul: Haberci Yayınları, 2014)
- Raymond Brow, *Yasanın Tekrarı* (İstanbul: Haberci Yayınları)
- William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu: Eski Antlaşma Serisi, 2 Cilt* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları)
- William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu: Yeni Antlaşma Serisi, 2 Cilt* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları)

Unuttuğumuz kitaplar varsa, lütfen bizi irtibat@e-manetdergi.org e-posta adresimize yazarak veya web sitemizdeki İrtibat Formu'nu kullanarak haberdar edin. Böylece Türkçe temel tanrıbilimsel kütüphanemiz daha donatılmış olur.